

Stratégie PSK pre mládež na roky 2023 – 2028
(s výhl'adom do roku 2033)

Obsah

1.	Úvod.....	4
1.1.	Proces tvorby Stratégie PSK pre mládež	7
1.2.	Všeobecné hodnotenie naplňania Stratégie PSK pre mládež na roky 2015 – 2020	11
2.	Východiská pre kľúčové oblasti a stanovenie strategických cieľov	14
2.1.	Kľúčová oblasť 1: Mladí ľudia v centre záujmu PSK.....	16
2.2.	Kľúčová oblasť 2: Zdravie a zdravý životný štýl	18
2.3.	Kľúčová oblasť 3: Dobrovoľníctvo	24
2.4.	Kľúčová oblasť 4: Vzdelávanie a zamestnanosť	26
2.5.	Kľúčová oblasť 5: Participácia	30
3.	Kľúčové oblasti Stratégie PSK pre mládež na roky 2023 – 2028 (s výhľadom do roku 2033)..	34
3.1.	Mladí ľudia v centre záujmu PSK	34
3.1.1.	Informácie pre mladých	34
3.1.2.	Sieťovanie a medzirezortná spolupráca	35
3.1.3.	Financovanie aktivít pre mládež	36
3.1.4.	Rozvoj práce s mládežou	37
3.2.	Zdravie a zdravý životný štýl	40
3.2.1.	Psychická odolnosť mladých ľudí	40
3.2.2.	Mladí a online priestor	42
3.2.3.	Pohyb a šport.....	43
3.3.	Dobrovoľníctvo	46
3.3.1.	Informácie o dobrovoľníctve a dobrovoľníckych príležitostiach	46
3.3.2.	Zapojenie mladých ľudí do dobrovoľníctva	48
3.4.	Vzdelávanie a zamestnanosť	50
3.4.1.	Kľúčové kompetencie	50
3.4.2.	Prepojenie formálneho a neformálneho vzdelávania.....	54
3.5.	Participácia	56

3.5.1.	Prístup k informáciám o participácii a príležitosti participovať	56
3.5.2.	Účasť mladých v školskej a obecnej samospráve.....	57
3.5.3.	Zastupiteľské štruktúry mladých	59
4.	Záver.....	61
5.	Zoznamy.....	62
	Zoznam zapojených organizácií a expertov	62
	Zoznam použitých skratiek	64

1. Úvod

Stratégia Prešovského samosprávneho kraja pre mládež na roky 2023 – 2028 (ďalej aj „Stratégia“ alebo „Stratégia PSK pre mládež“) je **strednodobý strategický dokument**, ktorý definuje kľúčové oblasti, ciele, opatrenia a návrh ich implementácie, smerujúce k dosiahnutiu vízie života mladých ľudí v Prešovskom kraji.

Akí by mali byť mladí ľudia po roku 2028? Sú to predovšetkým „mladí ľudia, rozvíjajúci svoju osobnosť a potenciál, považujúci sa za plnohodnotných členov spoločnosti, disponujúci takými kompetenciami, ktoré im prinesú osobné naplnenie, napomôžu viesť kvalitný život, či začleniť sa na trhu práce.“

Stratégia PSK pre mládež **vychádza z poznatkov a skúseností** zástupcov organizácií pracujúcich s mládežou v kraji a **reálnych potrieb mladých ľudí** žijúcich v regióne. Jej podoba bola formovaná na základe medzirezortnej spolupráce inštitúcií štátnej a verejnej správy, územnej samosprávy, mimovládneho a súkromného sektora. Základným zdrojom informácií o potrebách mladých ľudí bol Prieskum potrieb a kvality života mladých ľudí, zrealizovaný v roku 2021 Radou mládeže Prešovského kraja v spolupráci s PSK a fokusové skupiny s mladými ľuďmi z rôznych častí regiónu.

Časový rámec prípravy Stratégie tvorí viac ako rok konzultácií so zástupcami 28 subjektov pôsobiacich v oblasti práce s mládežou v Prešovskom kraji. V septembri 2021 sa na stretnutí zástupcov RMPK a odboru školstva Úradu PSK podarilo dosiahnuť **dohodu o spolupráci pri príprave** Stratégie a nadviazať tak na predchádzajúcu spoluprácu pri tvorbe Stratégie PSK pre mládež na roky 2015 – 2020. Odbor školstva Úradu PSK podporil **participatívnu tvorbu** dokumentu a prípravu zveril RMPK, ako strešnej organizácii práce s mládežou v kraji. RMPK tak prevzala koordináciu aktivít pre tvorbu Stratégie a získanie zdrojov na ich realizáciu. Odbor školstva Úradu PSK sa podieľal na tvorbe Stratégie zapojením svojich expertov a garanciou nad prebiehajúcimi procesmi.

Zvolený postup umožnil predísť dvom základným **rizikám**:

- riziku odtrhnutia sa od reality, a teda riziku tvorby plánov ľuďmi a organizáciami, ktoré majú málo skúseností s praktickou realizáciou mládežníckej politiky,
- riziku tvorby politiky o mladých ľuďoch a pre mladých ľudí, no bez nich samých.

Stratégia je koncipovaná tak, aby spĺňala základné kritériá pre zapojenie mladých ľudí – účasť mladých ľudí na jej tvorbe a zohľadnenie záujmov, potrieb a názorov mladých ľudí v strategických cieľoch a opatreniach.

Prečo mládež v Prešovskom kraji potrebuje Stratégiu? Mladí ľudia čelia zložitým (novým) životným situáciám, vysokým nárokom dospelých a spoločnosti, konkurenčnému boju pri hľadaní zamestnania a požiadavkám na prispôbovanie sa neustálym zmenám. V Stratégii môžu nájsť podporu k presadzovaniu svojich záujmov vedúcich k zlepšeniu kvality ich života.

Prečo potrebuje Stratégiu regionálna samospráva? Samosprávny kraj dokáže využiť potenciál mladých ľudí, ktorí utvárajú nielen svoju budúcnosť, ale aj budúcnosť kraja, len ak pre nich vytvorí vhodné podmienky pre dobrý život, zaistí im rovnosť šancí a dostupnosť príležitostí a dokáže pri tom využiť a zohľadniť regionálne špecifiká.

Prešovský samosprávny kraj tvorí a realizuje mládežnícku politiku na regionálnej úrovni.

Podľa zákona o podpore práce s mládežou č. 282/2008 vyšší územný celok vypracúva a uskutočňuje koncepciu rozvoja práce s mládežou, vyhodnocuje jej plnenie a v súlade s ňou vykonáva zákonom vymedzené činnosti. Stratégia PSK pre mládež nadväzuje na dokumenty mládežníckej politiky na vyššej úrovni (národnej a nadnárodnej), predovšetkým na:

- Stratégiu EÚ pre mládež na roky 2019 – 2027,
- Stratégiu SR pre mládež na roky 2021 – 2028.

Ide o strategický dokument na podporu regionálnej práce s mládežou, pričom jeho úlohou je zohľadniť a prepojiť ciele mládežníckej politiky na úrovni EÚ a SR s cieľmi a opatreniami v Prešovskom kraji.

Ciele strategického plánovania

- Zlepšiť život mladých ľudí.
- Vplývať na to, aká bude mládež po roku 2028.
- Definovať kritické a problémové oblasti ovplyvňujúce rozvoj mládeže počas obdobia piatich rokov.
- Určiť strategické ciele a smery, ktoré môžu znížiť možné riziká a zmeniť negatívny stav, ktorý ovplyvňuje kvalitu života mladých ľudí.

Očakávaný prínos Stratégie

- Rozvoj práce s mládežou = výchovno-vzdelávacej činnosti, spoločenskej činnosti, informačnej činnosti a poradenskej činnosti pre mládež, mladých vedúcich, mládežníckych vedúcich a pracovníkov s mládežou.
- Lepšia koordinácia a kooperácia subjektov spolupodieľajúcich sa na utváraní a realizácii regionálnej mládežníckej politiky (medzirezortná spolupráca) v rámci kraja.
- Ľahšie získavanie informácií o potrebách mládeže a pružnejšie reakcie na potreby mládeže.
- Podpora práce s mládežou špecifikovaná a zakomponovaná v záväzných dokumentoch PSK upravujúcich oblasť práce s mládežou.
- Väčšia podpora aktívnej participácie mládeže na rozhodnutiach ovplyvňujúcich ich život a budúcnosť.

Stratégia je podkladom pre plánovanie činností a aktivít aktérov mládežníckej politiky, ktorými sú:

- Neorganizovaná a organizovaná mládež: študentské parlamenty stredných škôl, mestské mládežnícke parlamenty, obecné rady mládeže, Stredoškolský parlament Prešovského samosprávneho kraja, neformálne mládežnícke skupiny.
- Mladí vedúci, mládežnícki vedúci, pracovníci s mládežou (podľa § 2, písm. c), d), e) zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou).
- Odbory Úradu Prešovského samosprávneho kraja (odbor školstva, zdravotníctva, kultúry, odbor sociálnych vecí a rodiny a strategického rozvoja).
- Regionálni aktéri spomedzi mimovládnych a neziskových organizácií: RMPK, PDC, CeNef, CPP Prešov.
- Občianske združenia a neziskové organizácie vyvíjajúce aktivity v Prešovskom kraji v prospech detí a mládeže.
- Centrá voľného času, informačné centrá mladých, kultúrno-informačné centrá obcí a miest, komunitné centrá.
- Obce a mestá Prešovského kraja.
- Prešovská univerzita a stredné školy na území Prešovského kraja.
- ÚPSVaR Prešov, zamestnávateľia.

Príprava strategického dokumentu v oblasti mládežníckej politiky v Prešovskom kraji vychádza aj z **potreby subjektov pôsobiacich v oblasti mládežníckej politiky** formulovať jednotný súbor cieľov a opatrení pre rozvoj mládežníckej politiky na území Prešovského kraja, ale aj z potreby systematického prístupu k práci s mládežou na regionálnej úrovni. Tvorcovia Stratégie predpokladajú, že kvalitná mládežnícka politika prispeje k skvalitneniu života mladých ľudí v Prešovskom kraji. Prešovský samosprávny kraj, RMPK a spolupracujúce organizácie a inštitúcie sa vytvorením a prijatím Stratégie snažia o vytvorenie takých podmienok pre život mladých ľudí, aby títo mohli spolurozhodovať o svojom živote, dosahovať svoje životné ciele a vízie, dokázali čeliť tlakom okolia, disponovali potrebnými kompetenciami pre život, pracovali na svojom fyzickom a psychickom zdraví a trávili čas podľa svojich predstáv, ale aj potrieb spoločnosti. Z týchto potrieb mladých ľudí vychádza **päť kľúčových oblastí**, v ktorých sú stanovené konkrétne ciele a opatrenia vedúce k dosiahnutiu spoločného cieľa: utvárať príležitosti, riešiť problémy a rozvíjať mladých ľudí.

Aby boli plány v oblasti mládežníckej politiky naplnené, je nevyhnutná **súčinnosť všetkých aktérov** mládežníckej politiky v Prešovskom kraji (s prepojením na národnú a miestnu úroveň) pri jej implementácii v reálnom živote.

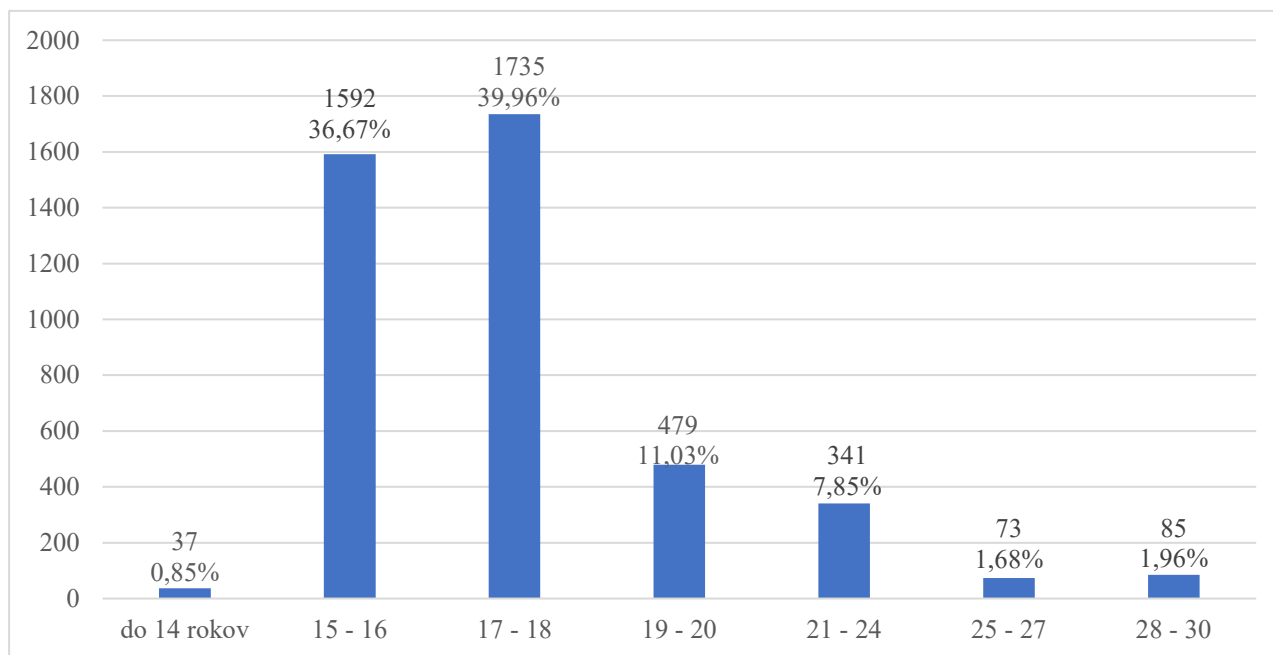
1.1. Proces tvorby Stratégie PSK pre mládež

Východiskom pre tvorbu strategického dokumentu mládežníckej politiky na úrovni kraja boli dve zdrojové oblasti informácií o mladých ľuďoch, ich potrebách a problémoch.

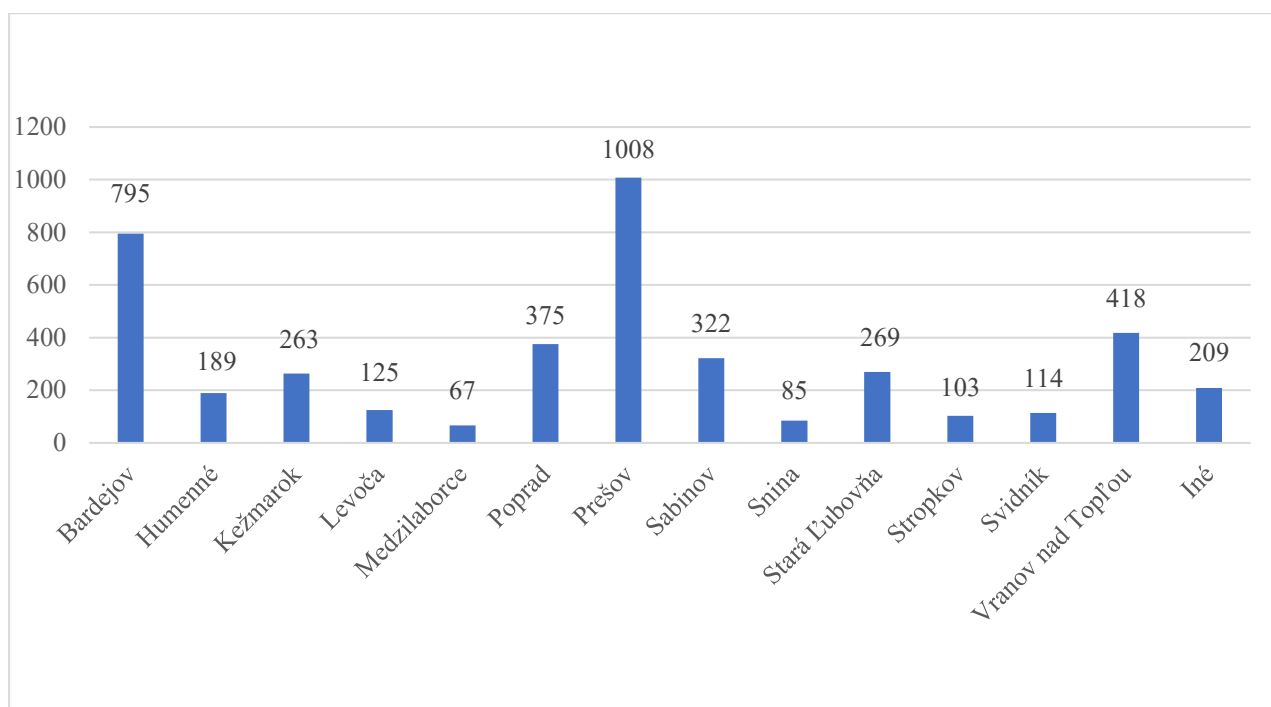
1. Dotazníkový prieskum potrieb a kvality života mladých ľudí v Prešovskom kraji

Prieskum priniesol výsledky, ktoré umožnili identifikovať niektoré problémy mladých ľudí, stanoviť oblasti rozvoja a ohrozenia vyžadujúce si okamžité riešenia. Realizovala ho Rada mládeže Prešovského kraja v spolupráci s odborom školstva Úradu PSK v období **november 2021 – december 2021**. Základný súbor výskumnej vzorky predstavovala mládež vo veku **15 – 30 rokov** žijúca alebo študujúca v Prešovskom kraji, v počte **4369 respondentov**. Zber dát prebehol prostredníctvom **online dotazníka**, ktorý okrem základných socio-demografických údajov zahŕňal **otázky v štyroch kategóriách** (spolu 52 otázok):

- voľný čas, dobrovoľníctvo, práca s mládežou,
- zdravie a zdravý životný štýl,
- vzdelávanie, zamestnanosť a kľúčové kompetencie,
- participácia a svetoobčianstvo.

Vek respondentov prieskumu

Zastúpenie respondentov podľa okresov

Výsledky dotazníkového prieskumu boli následne podkladom pre prácu expertných skupín v jednotlivých oblastiach a základom pre formuláciu strategických cieľov.

2. Identifikované problémy mladých ľudí odborníkmi z expertných pracovných skupín, pomenované príčiny a riešenia prostredníctvom fokusových skupín mladých, analýza súčasného stavu mládežníckej politiky v Prešovskom kraji

Názov pracovnej skupiny	Počet stretnutí	Počet členov
Medzirezortná pracovná skupina je zložená z odborníkov z praxe naprieč sektormi – z predstaviteľov regionálnej samosprávy, mládeže, pracovníkov s mládežou a zástupcov mládežníckych organizácií. Jej úlohou je dohliadať na proces tvorby Stratégie a komunikáciu medzi zapojenými subjektmi.	6	15
Expertné pracovné skupiny sú zložené z odborníkov pre rôzne oblasti práce s mládežou. Slúžia na zozbieranie odborných podnetov, názorov a skúseností z práce s mládežou v praxi. Zber podnetov sa uskutočnil prostredníctvom metódy empatickej mapy, stromu príčin a dôsledkov a analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia práce s mládežou v Prešovskom kraji (SWOT analýza).		
4 expertné pracovné skupiny v témach:		
• práca s mládežou, voľný čas a dobrovoľníctvo,	5	7
• psychické a fyzické zdravie, zdravý životný štýl a šport,	7	8
• vzdelávanie, zamestnanosť a kľúčové kompetencie,	8	6
• participácia a svetoobčianstvo.	7	7

Fokusové skupiny s mladými ľuďmi boli zamerané na zisťovanie postojov, skúseností a názorov mladých, pričom umožnili ísť viac do hĺbky a hľadať príčiny zistení z vyhodnoteného prieskumu. Bolo možné sledovať aj vzájomné reakcie, motívy a zozbierať návrhy riešení od ich účastníkov. V skupinách boli zapojení mladí ľudia vo veku 15 – 20 rokov z troch miest Prešovského kraja: Bardejov, Prešov a Snina.	3	44
--	---	----

Strategický dokument prináša odpovede na dve základné otázky:

- Ako by sa mohla rozvíjať mládežnícka politika v kraji (ciele, opatrenia)?
- Ako zabezpečiť plánovaný rozvoj (aktivity, implementácia)?

Stratégia je spracovaná v **logickej štruktúre** od cieľov, cez opatrenia, k aktivitám. **Systematický prístup** je zabezpečený zahrnutím implementačnej časti – stanovením indikátorov naplňania cieľov, aktivít, časového a finančného rámca, ako aj kontroly implementácie. **Vyhodnocovanie naplňania cieľov** a implementácie Stratégie bude realizované priebežne, každoročne prostredníctvom Regionálnej akčnej skupiny (ďalej aj RAS), ktorá je jedným z výstupov realizovaných opatrení Stratégie v kľúčovej oblasti Mladí ľudia v centre záujmu PSK. RAS budú tvoriť členovia expertných pracovných skupín a medzirezortnej pracovnej skupiny s možnosťou rozšírenia o ďalších členov. Garanciu nad naplňaním Stratégie prevzal odbor školstva Úradu PSK.

Dohoda o spolupráci pri spracovaní Stratégie PSK a RMPK

9/2021

Prieskum potrieb a kvality života mladých ľudí

11 – 12/2021

Stretnutia expertných pracovných skupín

12/2021 – 5/2022

Stretnutia medzirezortnej pracovnej skupiny

11/2021 – 5/2022

Fokusové skupiny s mladými ľuďmi

5/2022

Online verejné pripomienkovanie Stratégie

6/2022

Konzultácie s PSK

7/2021 – 2/2023

Prijatie Stratégie Zastupiteľstvom PSK

4/2023

Postup tvorby Stratégie

1.2. Všeobecné hodnotenie naplňania Stratégie PSK pre mládež na roky 2015 – 2020

Stratégia PSK pre mládež na roky 2015 – 2020 určovala strategické ciele politiky vo vzťahu k mládeži, pričom reflektovala potreby mládeže v ôsmich oblastiach: zamestnanosť a vzdelávanie, tvorivosť a podnikavosť, dobrovoľníctvo, zdravie, kvalita života a sociálne začlenenie, hodnoty a vzťahy, participácia, mládež a svet a práca s mládežou. Stratégia vytvárala pre mládež priaznivé podmienky na rozvoj vedomostí, zručností, využitia ich potenciálu, práce a aktívnej participácie v spoločnosti. Niektoré ciele sa podarilo naplniť, niektoré si vyžadujú dlhodobý a systematický prístup a kontinuálnosť. Úspešné bolo naplňanie predovšetkým tých oblastí, pri ktorých odbor školstva Úradu PSK našiel vhodných partnerov pre spoluprácu medzi štátnymi inštitúciami alebo organizáciami tretieho sektora. Spolupráca s verejným a štátnym sektorom pri dosahovaní cieľov v oblasti mládežníckej politiky, iniciovaná odborom školstva Úradu PSK, prináša lepšie výsledky, ako keď tieto subjekty pracujú oddelene. Tento model možno považovať za najefektívnejšiu cestu k dosahovaniu cieľov a opatrení strategického plánovania na nasledujúce obdobie 2023 – 2028, za predpokladu rozvinutia už existujúcej spolupráce a zapojenia ďalších inštitúcií a organizácií práce s mládežou.

Medzi najväčšie úspechy pri dosahovaní cieľov v jednotlivých oblastiach možno považovať:

Zamestnanosť a vzdelávanie

- Neustále zvyšovanie počtu stredných škôl, žiakov a zamestnávateľov zapájajúcich sa do systému duálneho vzdelávania, vďaka čomu sa darí podporovať zručnosti a zvyšovať kompetencie mladých ľudí pre trh práce (počet zapojených škôl v rokoch 2019 – 2023 sa pohyboval medzi 34 – 36 SOŠ v rámci školského roka, počet zamestnávateľov od 257 do 396 subjektov, počet žiakov od 627 po 1326 v školskom roku 2022/2023).
- PSK sa prostredníctvom rôznych aktivít darí zorientovať mladých ľudí pri výbere strednej alebo vysokej školy a povolania, a to vďaka spolupráci s CPPP, ÚPSVaR, Prešovskou univerzitou a zamestnávateľmi (napr. trh práce/príležitosti).
- Vzrastajúci počet možností zapojiť sa do neformálneho vzdelávania umožňuje mladým ľuďom, pracovníkom s mládežou a pedagógom rozvíjať svoje schopnosti a zručnosti v rozličných oblastiach neformálnym spôsobom (napr. v roku 2022 bolo v PSK zrealizovaných 26 vzdelávaní pre 762 účastníkov, ich realizátormi boli NIVAM, VUDPAP, RMPK, CeNef).

Tvorivosť a podnikavosť

- Narastá počet škôl, ktoré svojim žiakom prostredníctvom formálneho alebo neformálneho vzdelávania ponúkajú možnosť rozvíjať svoje podnikateľské, manažérske alebo finančné zručnosti, a to aj vďaka spolupráci s Junior Achievement, CeNef (napr. cez besedy, krúžky, prednášky, workshopy na SŠ, vzdelávania v oblasti projektového manažmentu a pod.).

- PSK napomáha prezentácii pozitívnych príkladov a dobrej praxe každoročným oceňovaním žiakov plakitou Lux Mentium – svetlo poznania za úspechy v predmetových olympiádach, odborných súťažiach, SOČ, za prosociálne správanie či pomoc iným ľuďom.

Dobrovoľníctvo

- Spolupráca PSK a PDC pri napĺňaní cieľov v oblasti dobrovoľníctva vedie k väčšiemu záujmu o dobrovoľníctvo zo strany mladých ľudí v PSK (napr. zapojenie mládeže v rámci Dní aktívneho dobrovoľníctva, Dekáda dobrovoľníckych aktivít, Týždeň dobrovoľníctva a pod.).
- Medzi významné dobrovoľnícke aktivity koordinované PDC patrila pomoc Ukrajine, v rámci ktorej boli mladí ľudia zapojení ako dobrovoľníci na hraniciach a hotspotoch v meste Prešov pri vyučovaní slovenského jazyka a realizácii integračných aktivít.
- K podpore dobrovoľníctva mladých prispieva aj program DofE, ktorý udeľovaním Medzinárodnej ceny vojvodu z Edinburghu podporuje mladých ľudí na ich ceste k samostatnosti, sebavedomiu, úspechu v živote a sociálnemu cíteniu (napr. v školskom roku 2019/2020 sa do programu DofE v našom kraji zapojilo 28 škôl a organizácií, 109 pedagógov a 388 mladých ľudí, ktorí realizovali 5044 hodín dobrovoľníckej práce. V školskom roku 2021/2022 to bolo 36 škôl a organizácií, 171 pedagógov a pracovníkov s mládežou a 517 mladých ľudí).

Zdravie

- Podporou realizácie programov odbúravania psychickej záťaže u žiakov na stredných školách sa PSK snaží prispievať k ich vyššej duševnej pohode (besedy, prednášky na tému únavy a stresu a zdravého životného štýlu) a v spolupráci s psychológmi učiť mladých ľudí zvládať zložité životné situácie.
- Prínosom v oblasti podpory psychického zdravia mladých ľudí v PSK je krízová služba Káčka (OZ IPčko) ponúkaná od júna 2022, kde mladí ľudia nájdu odbornú pomoc v akútnych životných situáciách. Káčko Prešov spolupracuje so základnými a strednými školami, a to intervenciou na školách alebo realizáciou diskusií (online i offline) na požiadanie.
- V roku 2020 Rada mládeže Slovenska realizovala prieskum Mladí a korona, vďaka ktorému zistila, že pandémia prehĺbila a zhoršila množstvo neriešených psychologických problémov u mladých ľudí. Na potreby mladých v tejto oblasti reagovala RMPK projektom „Ako nájsť v duši znova úsmev?“, v ktorom v spolupráci s odborníkmi z VÚDPAP realizovala diskusie a podcasty na tému duševného zdravia. Radili ľuďom, ako zvládať záťažové situácie v živote.
- CPP Prešov poskytuje na území kraja bezplatnú komplexnú psychologickú, špeciálnopedagogickú, diagnostickú, výchovnú, poradenskú a preventívnu starostlivosť deťom a žiakom MŠ, ZŠ a SŠ od narodenia po ukončenie prípravy na povolanie, ako aj metodické stretnutia koordinátorov prevencie SŠ, sociálnych a špeciálnych pedagógov.

Participácia

- Prostredníctvom Memoranda o spolupráci PSK a RMPK (podpísané v r. 2018) sa naplnilo opatrenie Stratégie smerujúce k vytváraniu partnerstiev mimovládnych organizácií a samosprávy v oblasti mládežníckej participácie.
- Participácia mládeže na živote školy sa zvyšuje vďaka spolupráci PSK a RMPK pri vytváraní a podpore fungovania zastupiteľských štruktúr mládeže v školskej samospráve, cez systematický rozvoj školských parlamentov, ich členov a koordinátorov prostredníctvom vzdelávania (v rokoch 2016 – 2020 RMPK vyškolila 410 členov ŽŠR, dnes ŠP).
- PSK v spolupráci s RMPK vytvorili pre mladých ľudí možnosť stretávať sa so zástupcami regionálnej samosprávy. Členovia SP PSK sa pravidelne (min. raz ročne) stretávajú s predsedom PSK na Raňajkách so županom, kde majú možnosť obhajovať záujmy mladých a prinášať návrhy na zlepšenie života mládeže v Prešovskom kraji.
- PSK podporuje získavanie informácií o mladých ľuďoch, aby mohla lepšie reagovať na ich potreby (Prieskum o ŽŠR 2020 a Prieskum potrieb a kvality života mladých ľudí v PSK 2021, obe realizované RMPK).
- K naplneniu opatrenia zameraného na vytvorenie regionálnej grantovej schémy pre systematické vzdelávanie potenciálnych mladých lídrov a koordinátorov mládeže došlo v roku 2019, a to vytvorením grantového programu pre mladých stredoškolákov s názvom „#zlepšimeto“ (vznikol v spolupráci PSK a RMPK).

Mládež a svet

- Podpora mobility a získavanie študijných a pracovných skúseností sa daria vďaka účasti mladých ľudí na medzinárodných projektoch, výmenách a stážach (napr. zapojením mladých do medzinárodného projektu BBregions, ktorého súčasťou bol PSK v rokoch 2015 – 2016, alebo zapojením škôl do projektov programu Erasmus+ (v školskom roku 2016/2017 bolo zapojených 20 škôl, 2017/2018 – 16 škôl, 2018/2019 – 25 škôl a 2019/2020 – 23 škôl)).
- Medzi nedostatočne napĺňané oblasti z hľadiska dosahovania cieľov možno zaradiť oblasti: práca s mládežou, kvalita života a sociálne začlenenie, hodnoty a vzťahy. Keďže v rokoch 2015 – 2020 nedochádzalo k priebežnému hodnoteniu Stratégie, nie je úplne jednoznačné, či je nedostatočné napĺňanie opatrení v týchto oblastiach dôsledkom nedostatku informácií, ktoré by bolo možné vyhodnotiť (t. j. informácií od neziskových organizácií pôsobiacich v kraji), alebo sa v týchto oblastiach nevyvíjalo dostatočné množstvo aktivít, ktoré by prispeli k dosiahnutiu cieľov.

2. Východiská pre kľúčové oblasti a stanovenie strategických cieľov

Stratégia PSK pre mládež **je určená mladým ľuďom žijúcim v Prešovskom kraji**, predovšetkým je cielená na vekovú skupinu mladých ľudí **od 13 do 25 rokov**, teda študentov stredných a vysokých škôl. Vytvára vhodné podmienky a príležitosti pre rozvoj tejto cieľovej skupiny, ale zároveň nezabúda ani na kvalitu života mládeže ako celku.

Početom obyvateľov 807 657 (2021) je Prešovský kraj najväčším v Slovenskej republike. Z tohto počtu tvoria mladí ľudia vo veku 10 – 29 rokov 200 628 (takmer 25%). Kraj si zachováva prvenstvo aj v počte mladých ľudí, a to aj v rámci Slovenska. V kraji je dlhodobo najvyššia pôrodnosť, dosahuje sa najvyšší prirodzený prírastok, avšak vplyvom vysokého záporného migračného salda dochádza k celkovému úbytku obyvateľstva. Prešovský kraj má v porovnaní s ostatnými kraji v populácii dlhodobo najvyšší podiel detí do 14 rokov. Priemerný vek obyvateľa kraja dosahuje 39 rokov a je v rámci Slovenska najnižší.

Počet mladých ľudí žijúcich v kraji podľa vekových skupín:

10 – 14 rokov: 48 809

15 – 19 rokov: 46 161

20 – 24 rokov: 49 510

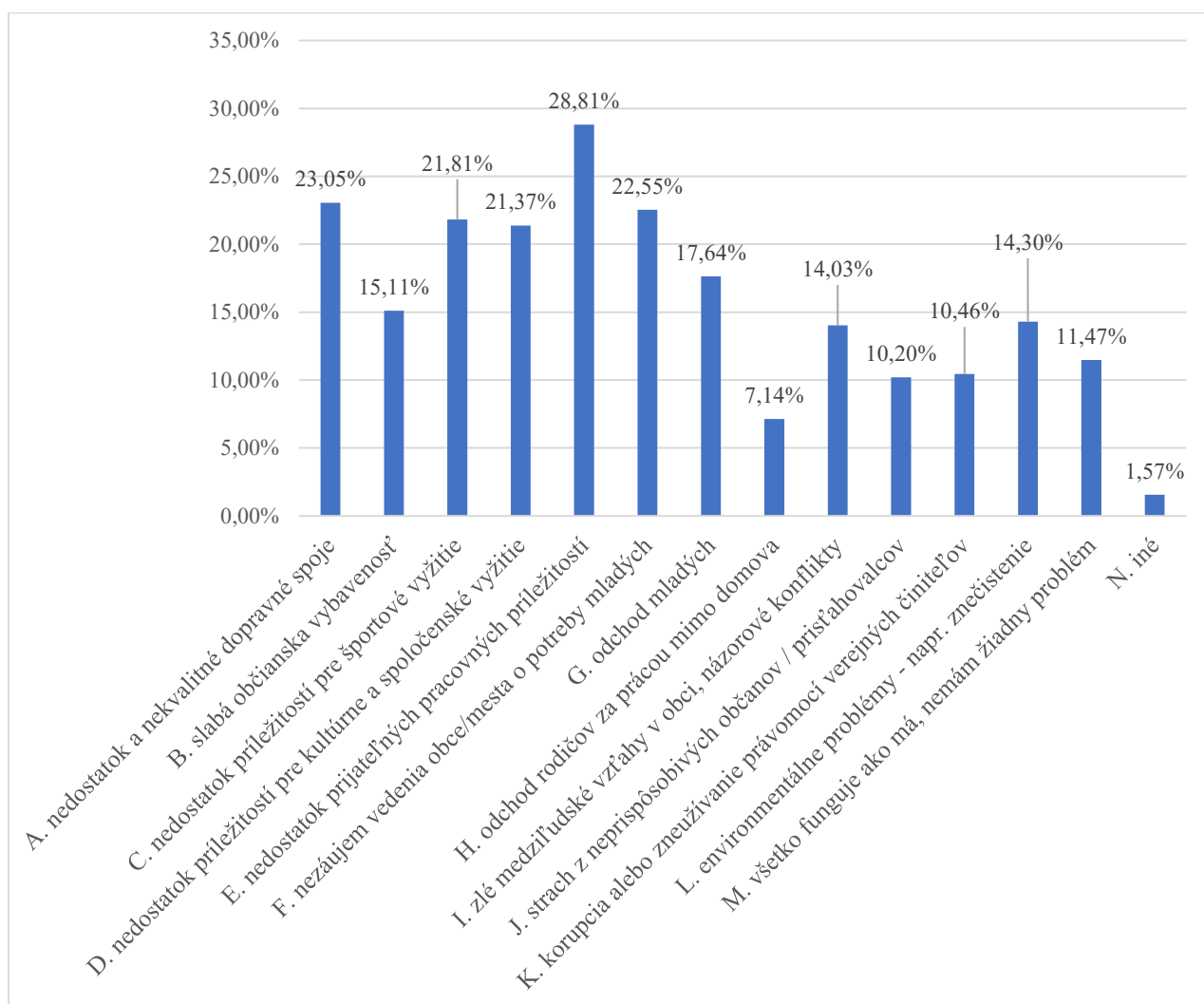
25 – 29 rokov: 56 148

Medzi špecifiká kraja, ktoré majú bezprostredný vplyv na kvalitu života mladých ľudí, patrí nedostatok pracovných príležitostí a nepriaznivá ekonomická situácia. Obyvatelia Prešovského kraja sú často nútení odchádzať za prácou do iných regiónov alebo do zahraničia. Miera nezamestnanosti je spomedzi krajov dlhodobo najvyššia, v roku 2021 dosiahla 11%. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo tvorilo 49%. Priemerná mesačná mzda bola v roku 2021 na úrovni 1 157 eur a bola najnižšia v rámci Slovenska.

Prešovský kraj patrí v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby HDP k menej výkonným regiónom Slovenska. V roku 2021 dosiahol regionálny hrubý domáci produkt hodnotu 8 985 miliónov eur. Jeho podiel na národnom HDP bol 9,1 %. V prepočte na obyvateľa regionálny HDP dosiahol 11 114 eur v bežných cenách, čo predstavovalo 61,4 % úrovne celoslovenského HDP na obyvateľa. Zdroj: <https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/regional/presovsky%20kraj>.

Strohé regionálne štatistiky dopĺňa **Prieskum potrieb a kvality života mladých ľudí v Prešovskom kraji**, ktorého závery boli podkladom pre stanovenie strategických cieľov mládežníckej politiky na obdobie rokov 2023 – 2028.

Za **hlavné problémy miest a obcí Prešovského kraja** považujú mladí ľudia nedostatok prijateľných pracovných príležitostí (29%), nedostatok a nekvalitné dopravné spoje (23%), nezáujem vedenia obce/mesta o potreby mladých (23%), ako aj nedostatok príležitostí pre športové, kultúrne a spoločenské vyžitie (22%).

Čo považuješ za hlavné problémy mesta / obce, kde žiješ? (vyber 1 – 3 možnosti)

Takmer polovica mladých ľudí by chcela **ostať študovať na Slovensku**, ak by mali ďalej pokračovať v štúdiu. Pokračovať v štúdiu nechce 11% opýtaných. Ostatní preferujú štúdium v zahraničí. Ochota ostať študovať/pracovať na Slovensku priamo súvisí so spokojnosťou so životom – menej spokojní alebo nespokojní mladí ľudia uprednostňujú štúdium v zahraničí. Ich motiváciu študovať na Slovensku by pozitívne podporili pracovné možnosti popri škole (38%), vyššia kvalita vzdelávania (34%) a prepojenie s praxou popri štúdiu (25%).

Do zahraničia by po ukončení štúdia chcelo **ísť pracovať** vyše 34% mladých ľudí, takmer 15% respondentov chce ostať pracovať **na Slovensku** a 9% respondentov ešte nevedelo, čo bude robiť po škole. Ostatní dotazovaní uviedli, že by chceli ostať pracovať na Slovensku, ak tu budú mať prijateľné pracovné podmienky. Záujem ostať pracovať na Slovensku rastie so zvyšujúcim sa vekom respondentov. Najväčší podiel mladých ľudí, ktorí nechcú ostať pracovať na Slovensku tvoria tí, ktorí vôbec nie sú spokojní so svojím životom a ich život podľa nich nemá zmysel (23%).

Výsledky prieskumu poukazujú na potrebu vytvoriť vhodné podmienky pre spokojný život mladých ľudí v kraji. Vzdelanie a zamestnanosť sú hlavnými oblasťami, ktoré ovplyvňujú kvalitu života mladých ľudí a majú dopad na ďalšie kľúčové oblasti strategického plánovania – voľný čas, zdravie, dobrovoľníctvo a participáciu mládeže. Počas stretnutí expertných skupín, aj pri stretnutiach

s mladými ľuďmi (fokusové skupiny) boli zdôrazňované problémy týkajúce sa týchto dvoch oblastí a opätovne bola nastoľovaná potreba ich riešenia. Išlo predovšetkým o tieto problémy:

- málo motivujúce prostredie Prešovského kraja pre mladých ľudí,
- nedostatok prijateľných pracovných príležitostí,
- nedostatočná príprava na trh práce,
- nevyužívanie potenciálu mladých ľudí školami,
- slabé finančné ohodnotenie mladých v zamestnaní,
- slabé prepojenie škôl s podnikmi, zamestnávateľmi,
- chýbajúca prax a zručnosti pre život.

Tieto problémy sa odzrkadľujú v strategických cieľoch kľúčovej oblasti *Vzdelávanie, zamestnanosť a kľúčové kompetencie*. Prinášajú riešenia v podobe rozvoja kľúčových kompetencií mladých ľudí, šírenia informácií o pracovných príležitostiach a pracovnom trhu, neformálnom vzdelávaní pre získanie praktických zručností pre život, ako aj vzdelávaní pedagógov a pracovníkov s mládežou v oblasti rozvoja kompetencií mladých ľudí.

2.1. Kľúčová oblasť 1: Mladí ľudia v centre záujmu PSK

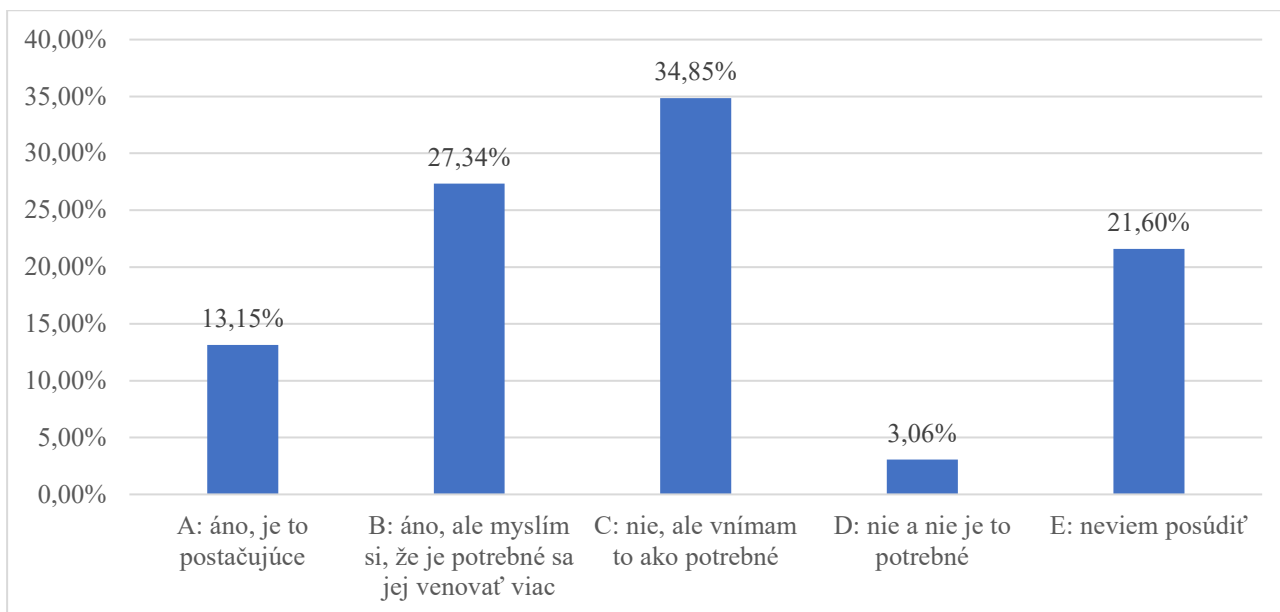
Oblasť zahŕňa štyri prierezové oblasti, ktorých naplnenie je východiskom pre realizáciu ďalších opatrení. Vychádza z opakujúcich sa požiadaviek, formulovaných odborníkmi z oblasti práce s mládežou pôsobiacich v Prešovskom kraji, ako aj z potrieb mladých ľudí žijúcich a študujúcich v regióne.

Medzi problémy, ktoré determinujú stav a kvalitu práce s mládežou, patria:

- Náročný prístup mladých ľudí k pre nich dôležitým a zaujímavým informáciám.
- Nedostatočná komunikácia a medzirezortná spolupráca pri dosahovaní cieľov v oblasti práce s mládežou.
- Chýbajúca systematická finančná podpora práce s mládežou v rámci kraja. Dôsledkom je nerealizácia aktivít v dostatočnom rozsahu a množstve, uprednostňovanie jednorazových podujatí pred pravidelnými.
- Nesystematická práca s mládežou a slabá koordinácia na regionálnej úrovni.

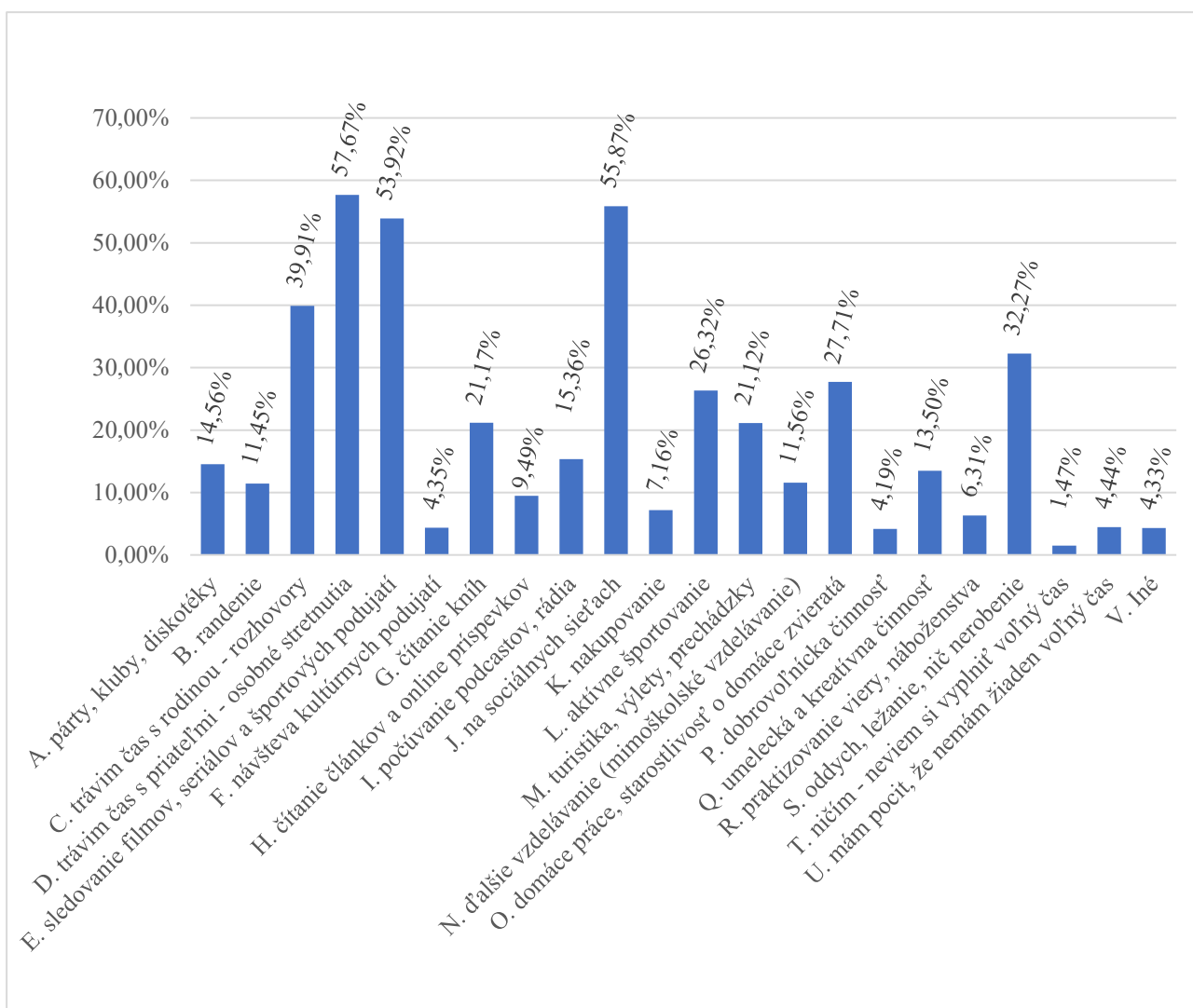
Na tieto problémy reagujú nasledovné strategické ciele:

- Uľahčiť mladým ľuďom prístup k aktuálnym informáciám o dani, príležitostiach a možnej podpore v rámci PSK.
- Dosiahnuť synergiu pri naplňaní strategických cieľov mládežníckej politiky na úrovni kraja.
- Podporiť systematickú prácu s mládežou v kraji – finančne aj koordinačne.

Máš pocit, že práci s mládežou sa v tvojom okolí venuje dostatočný priestor?

Vyššie 62% mladých ľudí vníma, že by sa práci s mládežou malo venovať viac času. Viac ako 1/5 mladých ľudí nevedela posúdiť stav práce s mládežou.

Ako najčastejšie tráviš voľný čas? (mimo školy a práce, vyber max. 5 možností)

Mladá generácia najčastejšie trávi voľný čas s priateľmi (osobné stretnutia) (58%), na sociálnych sieťach (56%), sledovaním filmov, seriálov a športových podujatí (54%). Takmer tretina (32%) uviedla, že trávi čas oddychom, ležaním a nič nerobením. Najmenej vykonávanými činnosťami sú: návšteva kultúrnych podujatí, nakupovanie, dobrovoľníctvo a praktizovanie viery.

Dvadsaťjeden percent mladých uviedlo, že má priemerne 5 hodín voľného času denne (mimo školy alebo práce). Viac ako 15% účastníkov prieskumu má 7 – 8 hodín voľného času. Menej ako 3 hodiny voľného času má k dispozícii 14% mladých ľudí v kraji. Je badateľný rozdiel medzi voľným časom mužov a žien. Dostatok voľného času pociťujú viac muži (59%) než ženy (39%). Mladí ľudia majú skôr pocit, že **nemajú dostatok voľného času** (52%). Za dostatočný ho považuje menej ako polovica (48%).

Mladí ľudia najčastejšie trávia voľný čas s kamarátmi (56%), s rodičmi (40%) alebo sami (29%). Pri tejto odpovedi mohli vybrať respondenti 2 možnosti. Aby mohli tráviť čas podľa svojich predstáv, potrebujú viac času (40%), financií (30%) a lepšie time management (23%). Nedostatok priestorov, inštitúcií a zariadení uvádza 15% opýtaných, 16% chýba niekto, s kým by trávili voľný čas.

2.2. Kľúčová oblasť 2: Zdravie a zdravý životný štýl

Už pred vypuknutím pandémie COVID-19 boli deti a mladí ľudia vystavení rizikám súvisiacim s psychickými ochoreniami bez výrazných investícií do ich riešenia. Podľa najnovších dostupných údajov trpí v Európe duševnými poruchami 9 miliónov mladistvých vo veku 10 – 19 rokov (16,3 %). V tomto vekovom rozmedzí vyhasnú v Európe približne 3 ľudské životy denne v dôsledku samovraždy. Príliš veľa detí nesie bremeno neriešených problémov týkajúcich sa ich psychického zdravia. Nekladie sa dostatočný dôraz na upozorňovanie na priamu súvislosť medzi psychickým zdravím a kvalitou života v nasledujúcich rokoch. Ochranné faktory, akými sú láskyplní rodičia či osoby poskytujúce starostlivosť, bezpečné prostredie v škole a pozitívne vzťahy s rovesníkmi, redukujú vznik psychických ochorení. Psychické a fyzické zdravie, ako aj zdravý životný štýl sú súčasťou celkového zdravia mladého človeka. Iba ak na nich nazeráme ako na prepojené nádoby, dokážeme maximalizovať potenciál mládeže.

(Zdroj: Správa o situácii detí vo svete 2021: Na čo myslím – propagácia, ochrana a starostlivosť o psychické zdravie detí.)

Kľúčová oblasť 2 sa snaží reagovať na problémy mladých ľudí v troch oblastiach: Psychické a fyzické zdravie, Mladí a online priestor a Pohyb a šport.

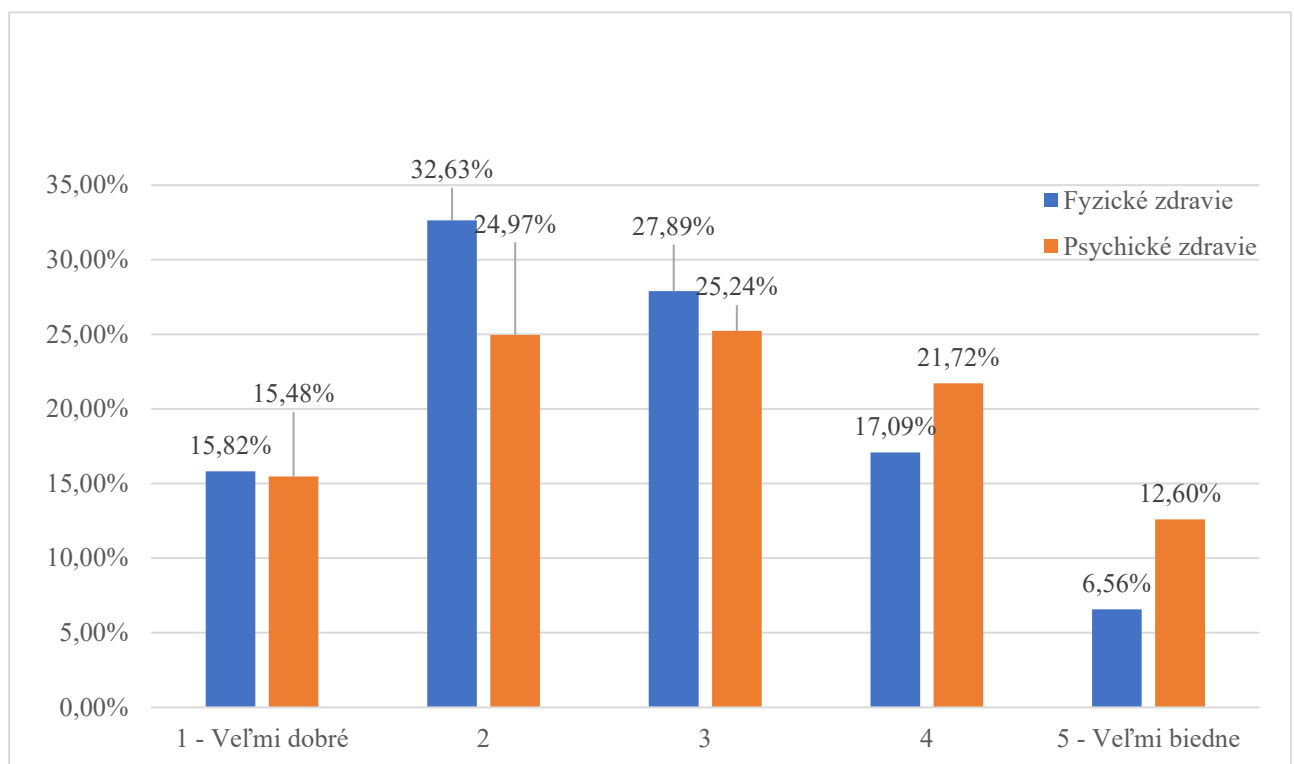
1. Psychické a fyzické zdravie

- Nedostatočná pomoc a podpora mladých ľudí pri psychickom prežívaní, vyrovnávaní sa s problémami a zvládanie ťažkých životných situácií.
- Pretrvávajúca orientácia spoločnosti na dosiahnuté výsledky.
- Preťaženosť mladých ľudí.

- Nedostatočná podpora mladých v procese utvárania vedomia vlastnej hodnoty.
- Nízka účasť mladých na komunitnom živote.
- Obavy z neistej budúcnosti, neprijatia/vylúčenia.
- Zhoršenie psychického zdravia mladých ľudí spôsobené pandemiou.

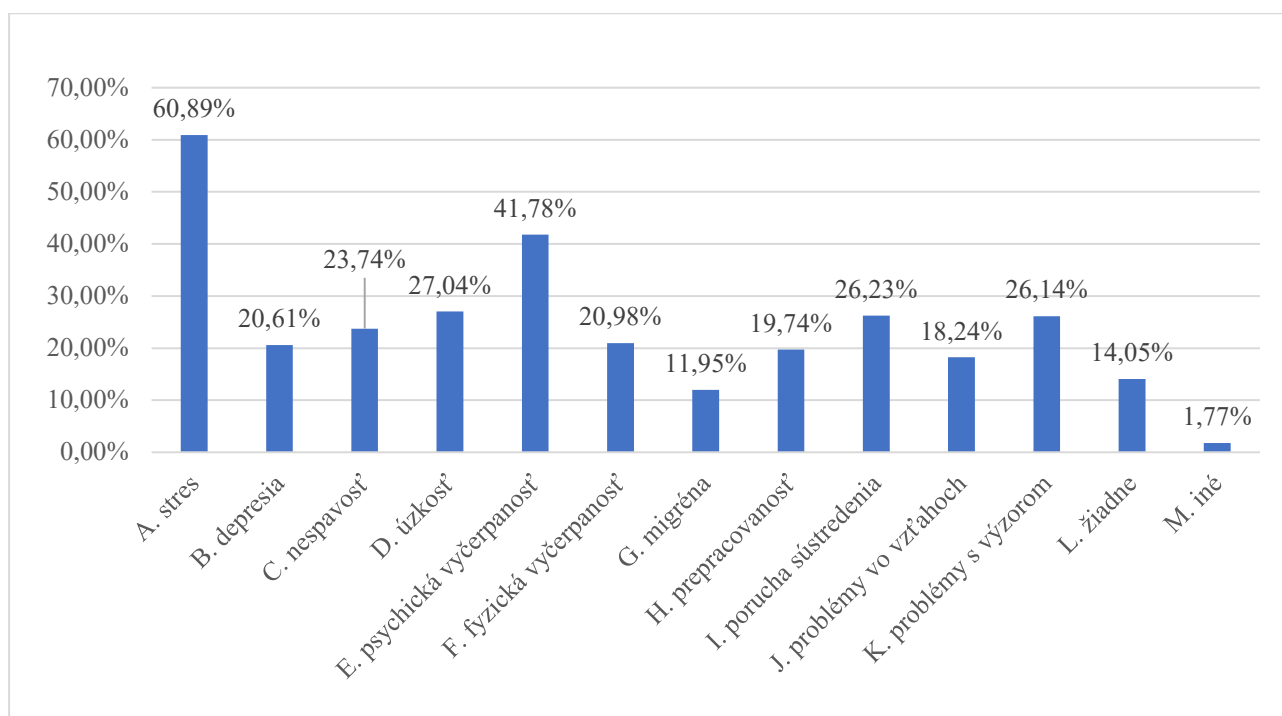
Na uvedené problémy reaguje strategický cieľ **Zvýšiť psychickú odolnosť mladých ľudí** nasledujúcimi opatreniami:

- Rozvíjať schopnosť mladých ľudí čeliť tlakom okolia.
- Podporiť tvorbu bezpečného prostredia v školách a organizáciách pracujúcich s mládežou.

Ako hodnotíš svoje fyzické a psychické zdravie?

Ako veľmi dobré alebo dobré hodnotí svoje fyzické zdravie 48% mladých ľudí, ani dobré ani zlé ho vidí 28% mladých a skôr biedne alebo veľmi biedne 24%. Fyzické zdravie je mladými ľuďmi hodnotené lepšie ako psychické zdravie. Svoju psychickú pohodu vnímajú o niečo lepšie muži než ženy. Psychické zdravie hodnotí veľmi dobre alebo dobre 40% mladých ľudí, skôr biedne alebo veľmi biedne 34% respondentov. So svojím životom nie je spokojných 22% mladých ľudí. Takmer 65% odpovedalo, že so životom sú spokojní napriek negatívnym skúsenostiam/situáciám, ktoré občas zažívajú.

Ktoré z nasledujúcich problémov ťa trápia?

V najväčšej miere mladých ľudí negatívne ovplyvňuje: stres (61%), psychická vyčerpanosť (42%), úzkosť (27%), porucha sústredenia (26%), problémy s výzorom (26%). Psychické zdravie ovplyvňujú aj vzťahy medzi mladými ľuďmi a v ich okolí. Takmer 8% mládežníkov nemá blízkeho človeka, ktorému dôveruje. Najčastejšie pre nich býva blízkym človekom kamarát (38%), rodič (28%) a partner alebo partnerka (20%). Pozorovateľné sú rozdiely v tom, koho považujú za blízku osobu muži a ženy. Pri kamarátoch je to podobné, no v rodičoch má blízku osobu 32% mužov a 23% žien. V partneroch má blízku osobu 14% mužov a 25% žien.

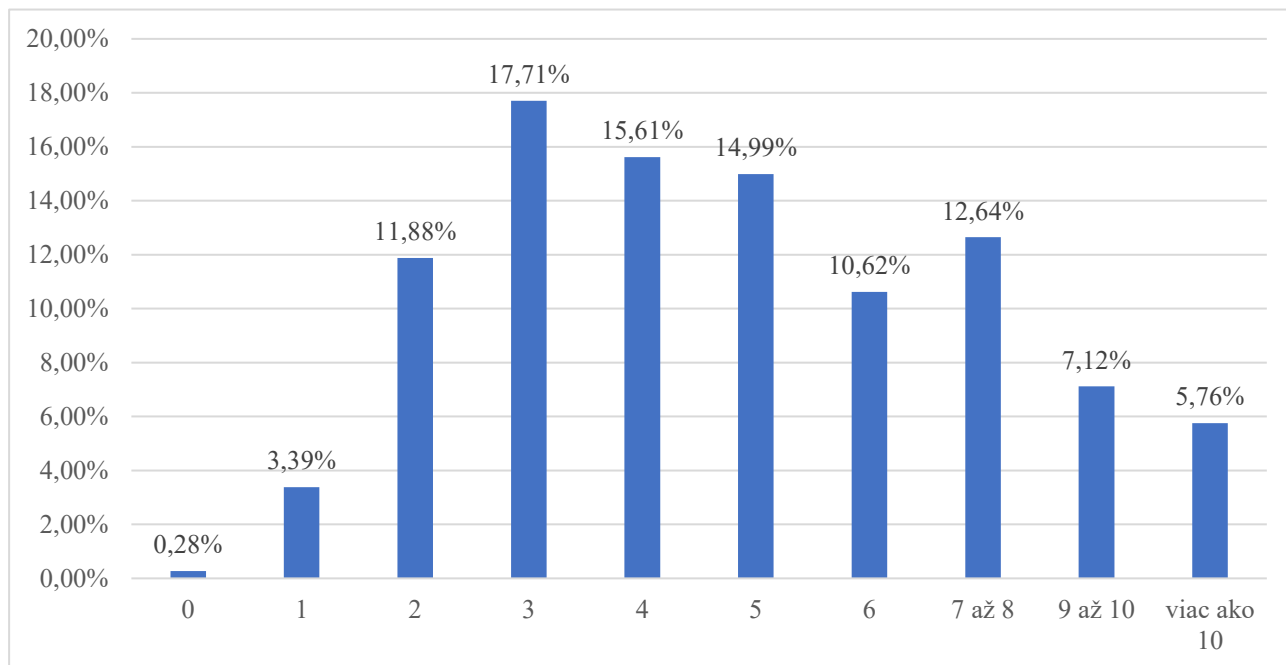
Ďalšou oblasťou, ktorá ovplyvňuje psychické prežívanie mladých ľudí, je pocit bezpečia. Najbezpečnejšie sa mladí ľudia cítia doma/v rodine (veľmi bezpečne sa cíti 80%), najmenej bezpečne v obci/meste (28%). V škole/práci sa veľmi bezpečne cíti 37% opýtaných. Hodnotenie bezpečnosti prostredia v škole/práci a v meste/obci je vyššie u mužov (43%, 32%) ako u žien (30%, 20%). Ak sa mladí ľudia stretávajú s nevhodným správaním voči svojej osobe, najčastejšie ide o šikanovanie (23%), nenávistné prejavy (20%) a obťažovanie (15%). Výrazne častejšie uvádzajú takéto negatívne skúsenosti ženy ako muži.

2. Mladí a online priestor

Problémy, ktoré prioritná oblasť rieši:

- Veľká miera času stráveného na internete (online) a s tým súvisiaci nízky záujem o voľnočasové aktivity.
- Nedostatočná príprava mladých ľudí v oblasti vnímania a práce s informáciami.
- Slabé pôsobenie občianskej spoločnosti v oblasti bezpečnosti mladých ľudí na internete.
- Odcudzenie, uzavretie skupiny mladých pred svetom.
- Presun života do online sveta.

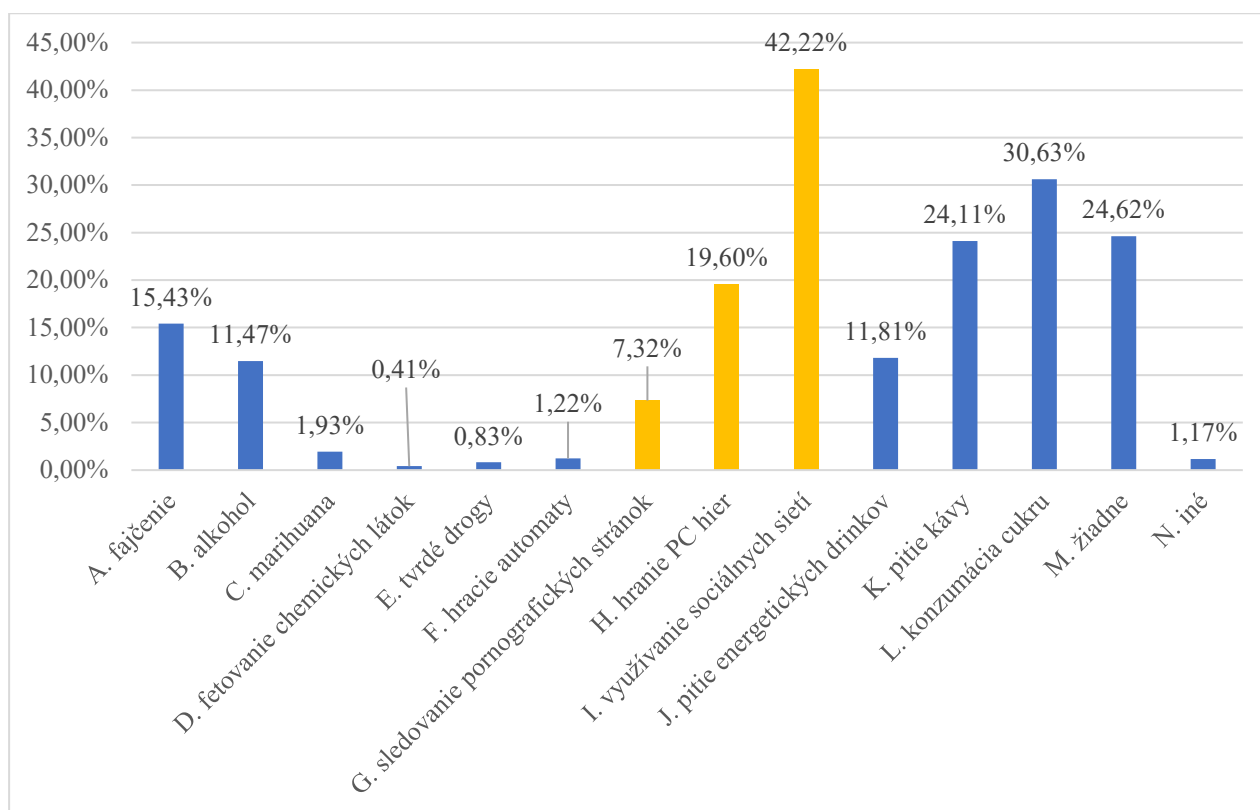
Na uvedené problémy reaguje strategický cieľ **Zvýšiť povedomie mladých ľudí o nevýhodách virtuálneho sveta** prostredníctvom opatrenia: Vzdelávať mladých v poznaní nástrah a odvrátených stránok sociálnych sietí a internetu a poskytovať informácie o možnosti hľadania pomoci a podpory pri riešení problémov z online prostredia.

Kolko času tráviš online (na telefóne, PC, tablete)? (priemerný počet hodín denne)

Väčšina mladých ľudí trávi denne priemerne 3 – 6 hodín **online** (59%). Viac ako 7 hodín denne je online 26% respondentov. Viac času strávia na internete muži ako ženy. Medzi **najčastejšie aktivity**, ktoré mladí vykonávajú na PC alebo mobile, patria: školské/pracovné povinnosti (58%), sledovanie filmov/seriálov (52%), počúvanie hudby (48%) a komunikácia online (47%). Pri výbere mohli dotazovaní vybrať až 3 možnosti.

Nadmerné využívanie sociálnych sietí si mladí ľudia uvedomujú. Túto skutočnosť deklaruje až 42% opýtaných. V nasledujúcom grafe sú žltou farbou **zvýraznené činnosti, ktoré sa týkajú online priestoru**. Po využívaní sociálnych sietí nasledujú: konzumácia cukru (31%), pitie kávy (24%), hranie PC hier (20%) a fajčenie (15%). Výrazný rozdiel medzi pohlavím bol pri hraní PC hier, kde 36% mužov uviedlo, že túto činnosť vykonáva nadmerne. U žien to bolo necelých 5%.

Ktoré návykové látky nadmerne požívaš / ktoré činnosti nadmerne vykonávaš? (viac, ako je zdravé)

3. Pohyb a šport

Problémy mladých ľudí v oblasti fyzického zdravia a zdravého životného štýlu:

- Znižovanie fyzickej zdatnosti/výkonnosti mladých ľudí.
- Nedostatok pohybu mládeže, narastajúca obezita mladých ľudí.
- Obmedzené možnosti/sťažený prístup k príležitostiam pracovať na svojom telesnom rozvoji.
- Neschopnosť mladých ľudí individuálne zhodnotiť vlastný životný štýl.
- Nevyváženosť medzi psychickou a fyzickou záťažou mládeže.
- Absencia pozitívnych vzorov v rodinnom prostredí (šport, zdravý životný štýl).

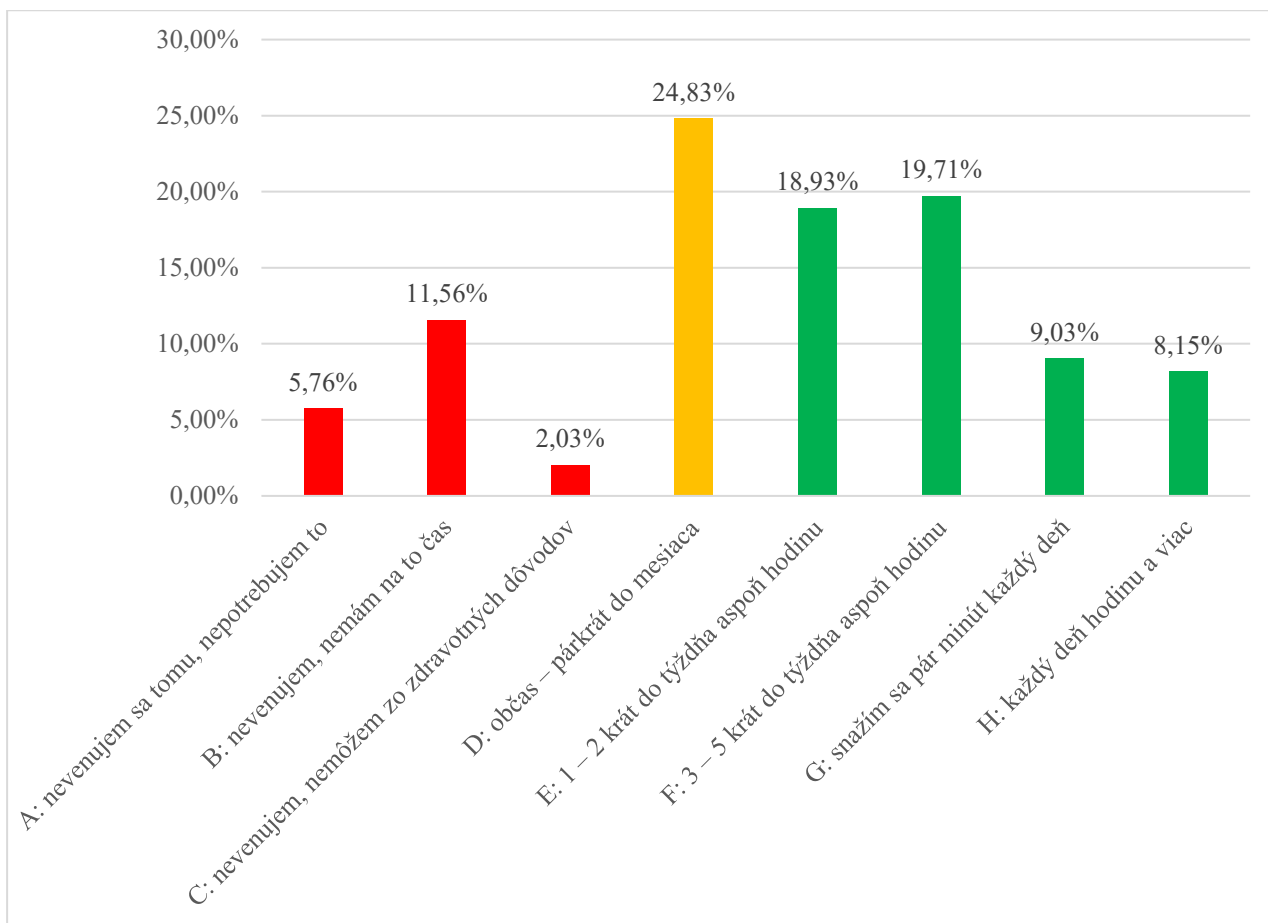
Tieto problémy sa odrážajú v strategických cieľoch:

1. Rozvíjať možnosti pre podporu fyzického zdravia mladých ľudí.

Opatrenie: Vytvárať podmienky pre rozvoj fyzického zdravia mladých ľudí v Prešovskom kraji

2. Zlepšiť telesnú kondíciu mladých ľudí oproti aktuálnemu stavu.

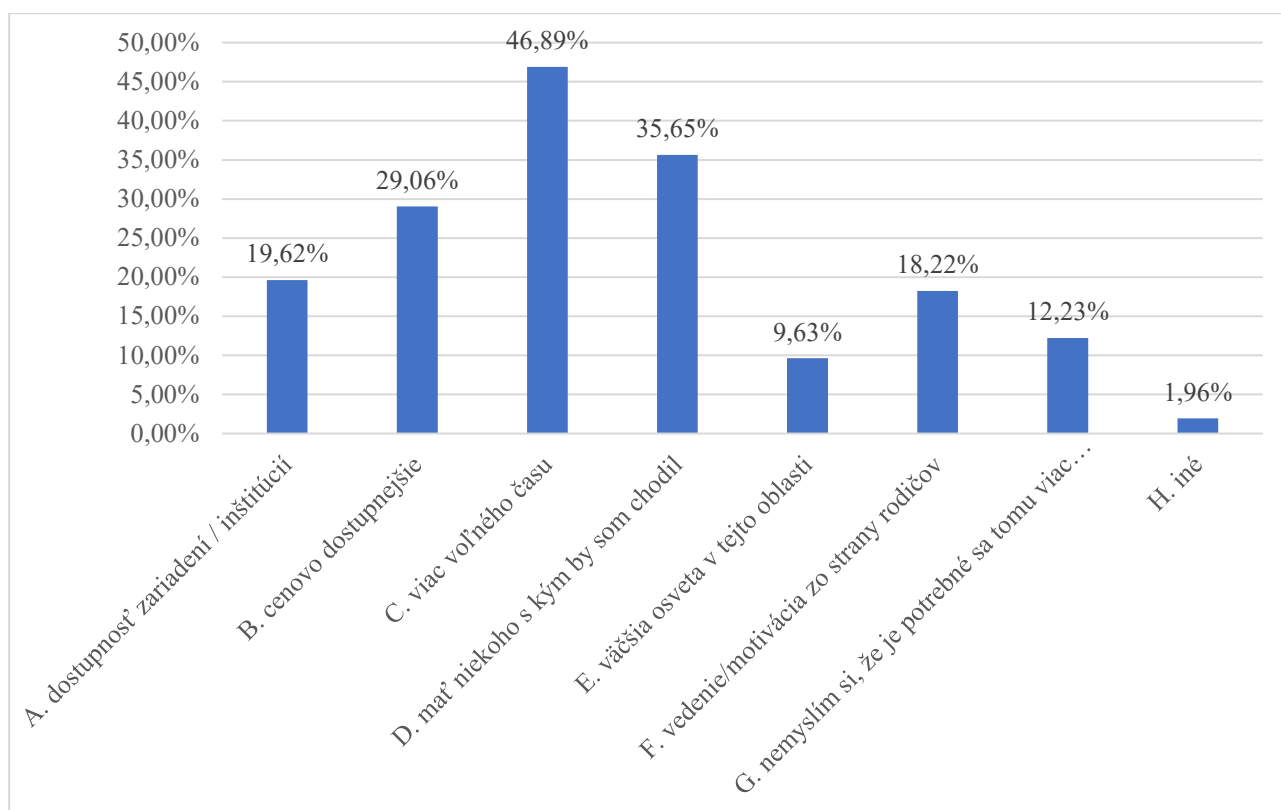
Opatrenie: Zvýšiť záujem mladých ľudí o šport a zdravý životný štýl

Koľko času investuješ do športu a cvičenia (mimo školy/práce)?

Športu sa pravidelne venuje 56% mladých ľudí (cvičia alebo športujú niekoľkokrát týždenne alebo denne), 19% mladých ľudí v Prešovskom kraji športu ani cvičeniu z rozličných dôvodov nevenuje a 25% mladých športuje párkrát do mesiaca.

Ako hodnotia mladí ľudia svoj životný štýl? 37% mladých ľudí si myslí, že žije zdravo alebo veľmi zdravo. Za nezdravý alebo skôr nezdravý považuje svoj životný štýl 18% mladých. Ďalší (45%) ho nepovažujú ani za zdravý, ani za nezdravý. Svoje fyzické zdravie podporuje mládež najčastejšie športom (51%), relaxom, oddychom a wellnessom (33%), dostatkom spánku (30%) a vhodným jedálničkom (29%). Pri tejto otázke mohli respondenti vybrať viacero odpovedí.

Čo by ti pomohlo, aby si sa venoval viac svojmu fyzickému a duševnému zdraviu?

Ako hlavné stimuly k tomu, aby sa mladí ľudia viac venovali svojmu zdraviu, uvádzajú: viac voľného času (47%), mať niekoho, s kým by chodili cvičiť/športovať – sparring partnera (36%), cenová dostupnosť (29%).

2.3. Kľúčová oblasť 3: Dobrovoľníctvo

Mladí ľudia, ktorí vykonávajú pravidelnejšie dobrovoľnícke aktivity, viac vnímajú, že **môžu prispieť k zlepšeniu života vo svojom najbližšom okolí** (v školskej, miestnej alebo regionálnej samospráve). Percepcia možností ovplyvňovať svoj život je úmerná miere angažovania sa mládeže v dobrovoľníctve. Tí, ktorí sa angažujú viac, vidia pozitívnejšie aj prínos neformálneho vzdelávania a sú spokojnejší so svojím životom.

Problémy, ktorým sa prioritná oblasť venuje:

- Nedostatočná informovanosť mladých ľudí o dobrovoľníckych príležitostiach.
- Nízka miera uznania dobrovoľníctva zo strany spoločnosti.
- Nedostatočná spolupráca a sieťovanie dobrovoľníckych organizácií.

Potreby mladých ľudí, na ktoré reaguje oblasť Dobrovoľníctvo:

- Lepší prístup k informáciám o dobrovoľníctve.
- Vnímať hodnotu dobrovoľníctva.
- Ocenenie prínosu dobrovoľníctva spoločnosťou.

Strategické ciele vyplývajúce z problémov a potrieb

1. Zvýšiť informovanosť mladých ľudí o možnostiach zapojenia sa do dobrovoľníckych aktivít

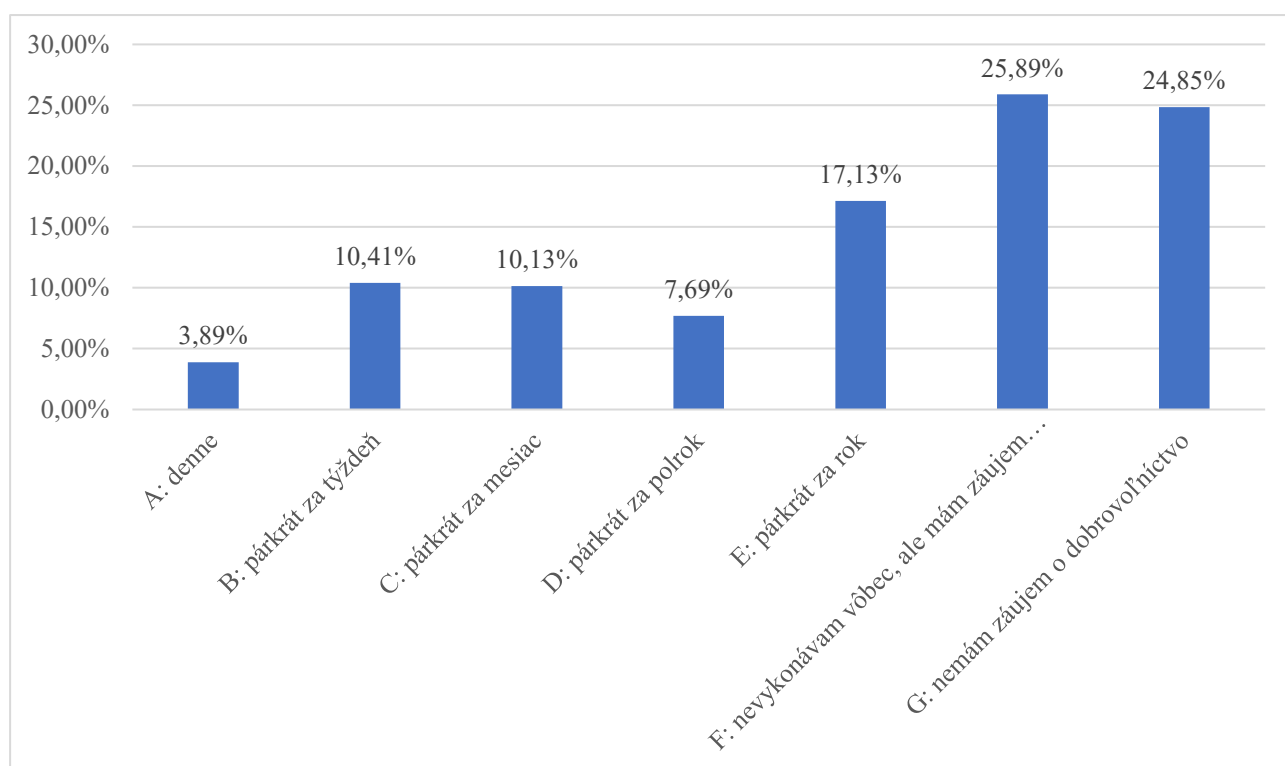
Opatrenia:

- Zvýšiť mieru aktívnej spolupráce PSK s organizáciami pracujúcimi s dobrovoľníkmi v kraji v oblasti informovanosti mladých ľudí o dobrovoľníctve.
- Zvýšiť povedomie mladých ľudí o dobrovoľníctve.

2. Zvýšiť zapojenosť mladých ľudí do dobrovoľníckych aktivít

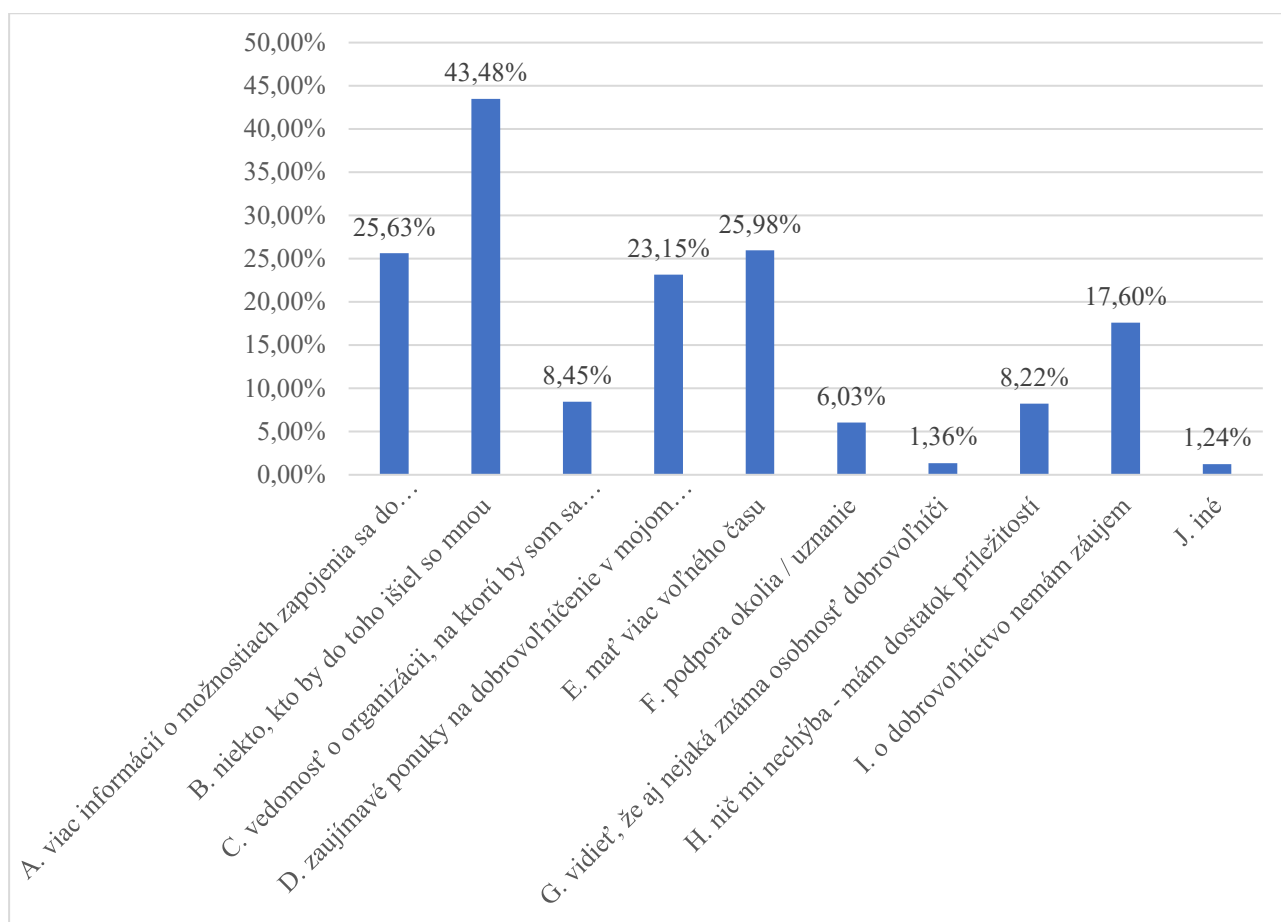
Opatrenia:

- Zvýšiť kvalitu práce organizácií s dobrovoľníkmi na regionálnej úrovni.
- Podporovať ocenenie dobrovoľníctva a uznanie jeho prínosu pre mladých ľudí.

Ako často vykonávaš dobrovoľnícke aktivity v súčasnosti?

Viac ako polovica mladých ľudí uviedla, že nevykonáva alebo nemá záujem o dobrovoľnícke aktivity (51%), avšak 26% z nich má záujem o dobrovoľníčenie v budúcnosti. S rôznou frekvenciou sa do dobrovoľníctva zapája 49% mladých ľudí v kraji. Najviac je tých, ktorí sa venujú dobrovoľníctvu párkrát za rok (17%). Spomedzi činností, v ktorých mládež dobrovoľníči, dominuje šport (25%), nasledujú aktivity súvisiace s vierou (8%), kultúrne a voľnočasové podujatia (7%).

Čo by ti pomohlo dobrovoľnícky sa angažovať? (vyber 1 – 2 možnosti)

Ako **podnety** pre to, aby sa mladí ľudia v Prešovskom kraji viac dobrovoľnícky angažovali, respondenti najčastejšie uvádzali odpovede: mať niekoho, kto by do toho išiel so mnou (43%), mať viac voľného času (26%), viac informácií o možnostiach zapojenia sa do dobrovoľníctva (26%) a zaujímavé ponuky o dobrovoľníčení v okolí (23%).

2.4. Kľúčová oblasť 4: Vzdelávanie a zamestnanosť

Vzdelávanie a zamestnanosť sú vzájomne sa podmieňujúce oblasti, v rámci ktorých je najefektívnejšie prepájať strategické ciele a opatrenia. Zabezpečením účinného vzdelávania môžeme lepšie zosúladiť zručnosti pracovnej sily s potrebami trhu práce. Trh práce potrebuje mladých ľudí s kľúčovými kompetenciami a praktickými zručnosťami, ktorí sú schopní prenášať poznatky zo školy do praxe a zamestnania. Zároveň však potrebuje zamestnancov ďalej vzdelávať a rozvíjať ich zručnosti. Účinné politiky v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy môžu takisto skvalitniť osobný rozvoj, podporiť aktívne občianstvo a posilniť rovnosť, ako aj podporiť sociálne začlenenie a integráciu. Aj keď mladí ľudia patria medzi skupiny ohrozené vysokou nezamestnanosťou, neistými pracovnými podmienkami a diskrimináciou na trhu práce, vzdelávanie môže výrazne prispieť k zníženiu tohto ohrozenia. Riziko nezamestnanosti sa znižuje so zvyšujúcim sa vzdelaním.

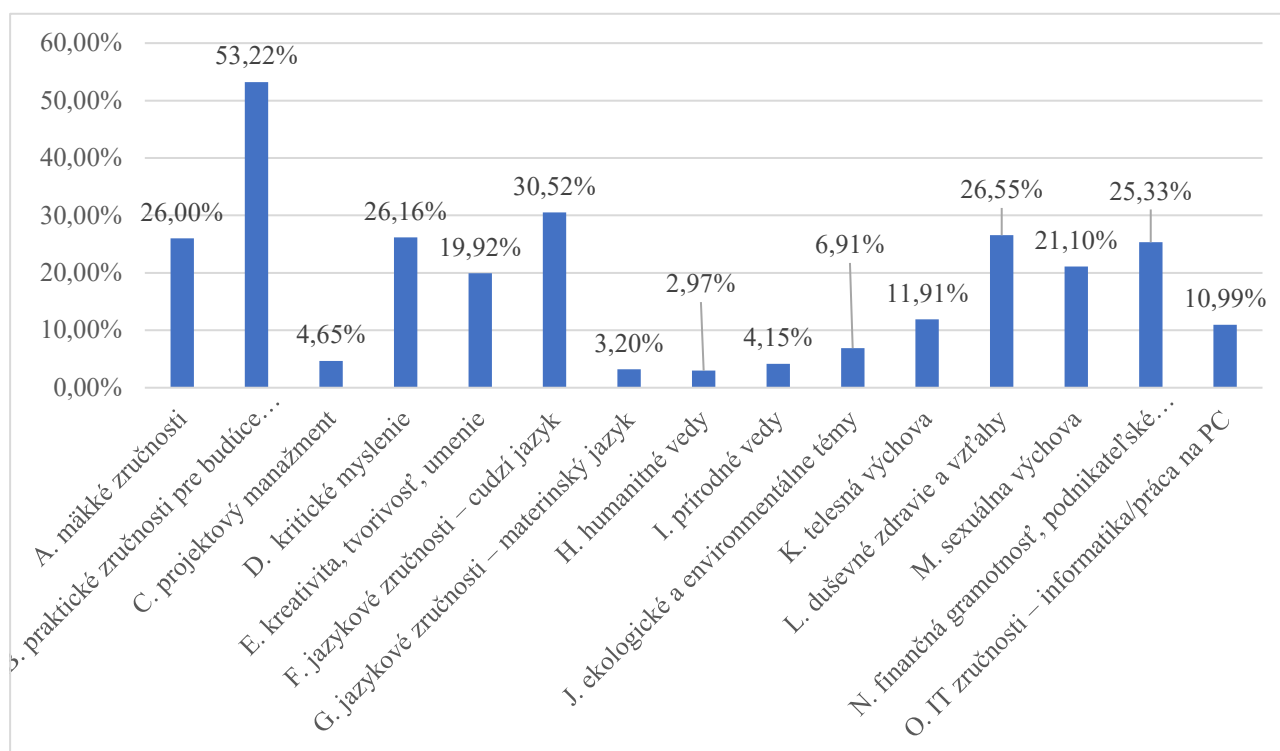
V prioritnej oblasti **Kľúčové kompetencie** sa stretávame s týmito **problémami**:

- Nesúlad medzi zručnosťami, ktoré mladí ľudia získavajú vzdelávaním a odbornou prípravou a tými, ktoré požaduje trh práce.
- Nerozvíjanie zručností pre samozamestnanie (podnikateľská a finančná gramotnosť).
- Neprepájanie teórie s praxou.
- Nedostatočná informovanosť mladých ľudí o pracovných príležitostiach a možnostiach vzdelávania.
- Nereálne očakávania mladých ľudí pri vstupe na trh práce.
- Nepripravenosť pedagógov rozvíjať kľúčové kompetencie mladých ľudí.
- Nedostatočné zručnosti pedagógov v oblasti inovácií a digitalizácie.

Strategický cieľ: Uľahčiť vstup mladých ľudí na trh práce

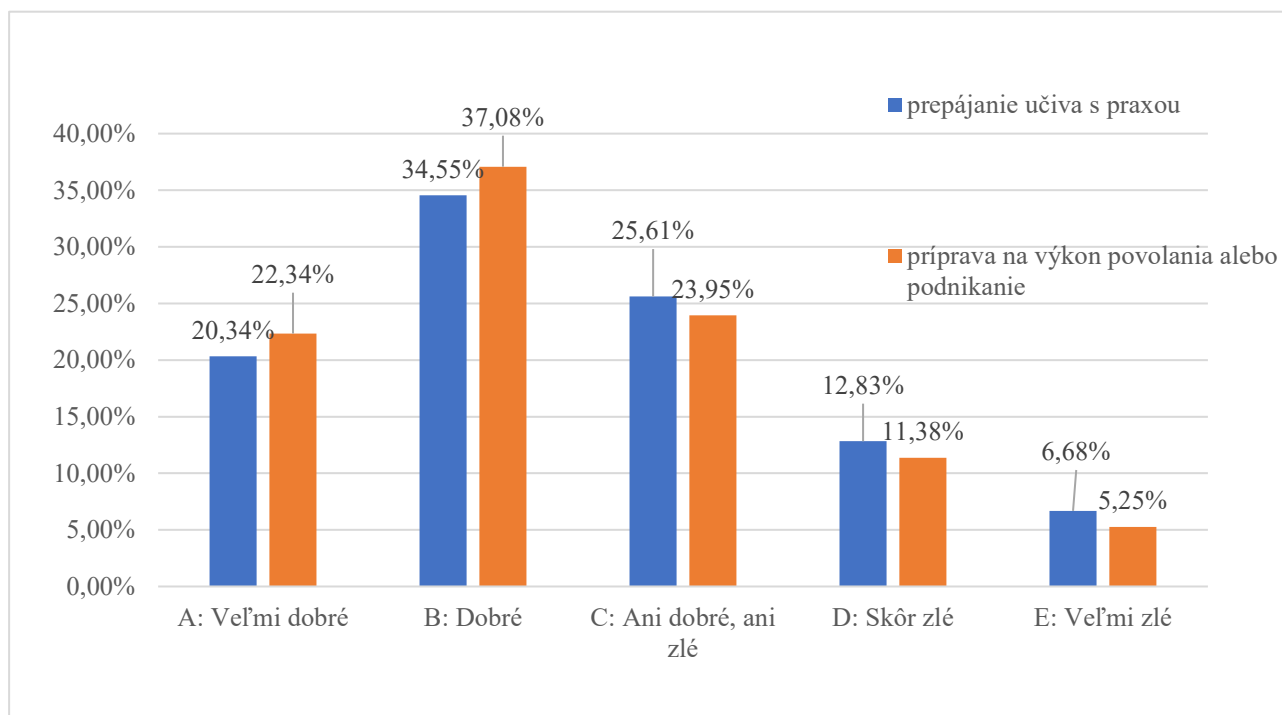
Opatrenia:

- Rozvíjať a posilňovať kľúčové kompetencie mladých ľudí, ako aj vzdelávať pracovníkov s mládežou, pedagógov a ďalších aktérov práce s mládežou v oblasti rozvoja kľúčových kompetencií mladých.
- Informovať mladých ľudí o možnostiach vzdelávania a pracovných príležitostiach.
- Zvýšiť efektivitu kariérnej výchovy a kariérneho poradenstva, zameraných na výber štúdia a povolania pre žiakov základných a stredných škôl.

Ktorým oblastiam by sa podľa teba malo vo vzdelávaní venovať viac času? (vyber 1 – 3 možnosti)

Medzi oblasti, ktorým by sa podľa mladých ľudí **malo venovať vo vzdelávaní viac času**, patria: praktické zručnosti pre budúce zamestnanie (53%), jazykové zručnosti (31%), duševné zdravie a vzťahy (27%), mäkké zručnosti a kritické myslenie (po 26%), finančná gramotnosť a podnikateľské zručnosti (25%).

Ako hodnotíš vybrané kritériá na tvojej škole?

Úroveň vzdelávania na svojej škole hodnotia mladí ľudia dobre a veľmi dobre (82%). Viac ako polovica mladých ľudí považuje **prepájanie učiva s praxou v školách** za dostatočné (dobré alebo veľmi dobré – 55%). Ako skôr zlé a veľmi zlé je vnímané u 20% respondentov. Pozitívnejšie hodnotia prepájanie učiva s praxou študenti stredných odborných škôl, akadémií a konzervatórií (27%) oproti študentom gymnázií (9%) a vysokých škôl (14%).

Takmer 60% mladých ľudí uviedlo, že **prípravu na výkon povolania** alebo podnikanie hodnotí na svojej škole ako veľmi dobrú, alebo dobrú. 17% hodnotí toto kritérium na svojej škole ako skôr zlé, alebo veľmi zlé.

Výber školy, na ktorej študujú, považujú mladí ľudia zvyčajne za svoje vlastné rozhodnutie (68%), vo veľkej miere majú vplyv na rozhodovanie rodina/súrodenci, rodičia, starí rodičia (25%), iba minimálne vplývajú na ich rozhodnutie kamaráti/spolužiaci (3%), učitelia, kariérni/výchovní poradcovia a iní dospelí (po 1%). Ženy majú väčšiu tendenciu rozhodovať sa pri výbere školy samy.

Mladí ľudia uprednostňujú spomedzi rôznych foriem zamestnania (štátna správa, neziskový sektor, zamestnanec, ostať v domácnosti) **možnosť mať vlastnú firmu/pracovať na živnosť** (37%). Túto možnosť si vyberali častejšie muži ako ženy. Z hľadiska veku dominuje záujem o podnikanie u mladších vekových skupín 15 – 20 rokov. Záujem tejto cieľovej skupiny o samozamestnanie dosahuje 40%. Starší (21 – 30 rokov) uprednostňujú prácu v štátnej správe.

Ako kľúčové faktory, ktoré mladých ľudí motivujú pri výbere zamestnania alebo pri zotrvaní v zamestnaní, uvádzali mladí najčastejšie: **robiť prácu, ktorá by ma bavila** (82%), dostatočné finančné ohodnotenie (77%) a dobré vzťahy na pracovisku (49%).

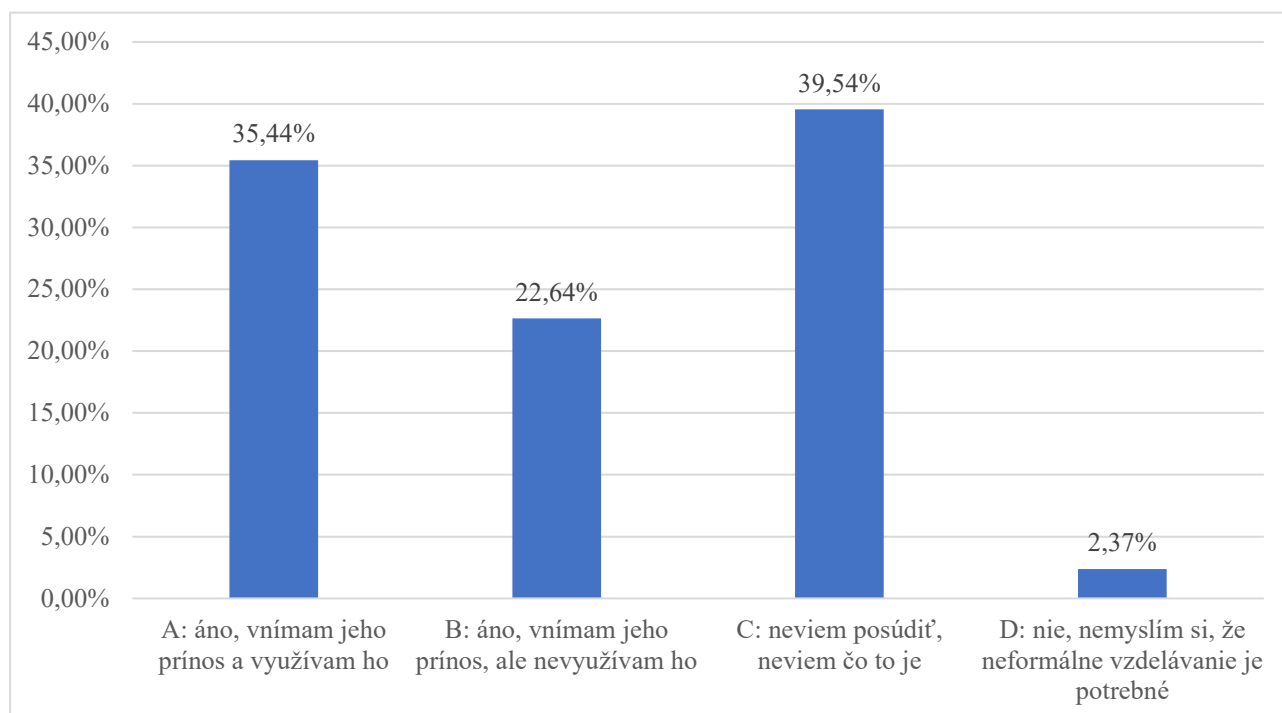
Pre prioritnú oblasť **Prepojenie formálneho a neformálneho vzdelávania** boli zadefinované nasledujúce **problémy**, na ktoré reaguje strategický cieľ a opatrenia:

- Málo pozitívnych skúseností študentov a pedagógov s neformálnym vzdelávaním.
- Nedostatok zručností pedagógov pre realizáciu neformálneho vzdelávania v školskom prostredí.
- Nedostatočné informovanie mladých ľudí o možnostiach neformálneho vzdelávania.
- Nízka motivácia mladých ľudí pracovať na sebe, rozvíjať svoje zručnosti.
- Nedostatočné povedomie o prínosoch neformálneho vzdelávania pre mladého človeka.
- Nedostatočné uznanie neformálneho vzdelávania.

Strategický cieľ: Prepájať formálne a neformálne vzdelávanie s presahom do sveta práce a občianskeho života

Opatrenia:

- Zavádzať neformálne vzdelávanie v školách.
- Podporiť uznávanie prínosu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou.

Vnímaš prínos neformálneho vzdelávania pre svoj osobný a profesijný rast?

58% mladých ľudí vníma **prínos neformálneho vzdelávania** pre svoj osobný a profesijný rast, 40% opýtaných to nedokáže posúdiť alebo nevie, čo si pod týmto pojmom predstaviť. Iba 2% respondentov si myslia, že neformálne vzdelávanie nie je potrebné. S vyšším vekom rastie miera vnímania prínosu

neformálneho vzdelávania mladými ľuďmi. A naopak, v nižších vekových skupinách je viac tých, ktorí nevedia posúdiť jeho prínos. Mladým ľuďom chýba skúsenosť zážitku neformálneho vzdelávania.

33% mladých ľudí uviedlo, že sa nevzdeláva mimo školy a práce (kurzy, školenia, webináre, workshopy), ale chceli by sa vzdelávať. 21% uviedlo, že sa nevzdeláva a ani nemá záujem sa takto vzdelávať. 46% sa v rozličnej miere vzdeláva aj mimo školy/práce. Rozdiely pri záujme o vzdelávanie mimo školy vidieť aj v závislosti od typu školy, ktorú študenti navštevujú. Pri študentoch gymnázia je 15% takých, ktorí sa mimo školy nevzdelávajú a ani nemajú záujem. Pri študentoch odborných škôl je to 27%.

2.5. Kľúčová oblasť 5: Participácia

Participácia mládeže nespočíva v jednorazovej aktivite. Ide predovšetkým o pravidelné aktivity založené na vzťahu mladých ľudí a osôb s rozhodovacou právomocou. Participácia pri rozhodovaní je o zdieľaní a presúvaní právomoci – od tých, ktorí štandardne kontrolujú procesy (dospelí) k tým, ktorých chcú zapojiť a ktorí chcú byť zapojení (mladí ľudia). Mladí ľudia majú mať možnosť spoluutvárať mládežnícku politiku, iniciovať vznik mládežníckych organizácií a byť do nich zapájaní. Je potrebné ich podporiť v tom, aby vedeli a chceli vyjadriť svoje postoje a názory na diskutované témy.

Problémy, na ktoré Stratégia reaguje:

- Nízka úroveň participácie mládeže.
- Slabá informovanosť mladých o možnostiach participácie.
- Chýbajúce vzdelávanie a výchova mladých k participácii.
- Nedostatočné povedomie zástupcov samospráv o potrebe participácie mladých ľudí.
- Nedostatočná koordinácia participácie mládeže na miestnej a regionálnej úrovni.
- Chýbajúce zastúpenie mladých v orgánoch samospráv.
- Nerovnomerné rozmiestnenie školských parlamentov a rôzne modely ich fungovania v kraji (veľké odlišnosti v rámci volieb, zloženia, kompetencií a činnosti).
- Participácia nie je v spoločnosti diskutovanou témou. Nie je dostatočne propagovaná.
- Nerešpektovanie názorov a požiadaviek mladých ľudí, nezáujem o ich potreby a názory.
- Chýba systematický prístup a dlhodobé plánovanie v zastupiteľských štruktúrach mladých.

Strategické ciele a opatrenia

Cieľ 1: Zvýšiť povedomie a informovanosť mladých ľudí o možnostiach participácie

Opatrenia:

- Vytvoriť priestor a príležitosti pre informovanie mladých ľudí o možnostiach podieľať sa na správe vecí verejných.

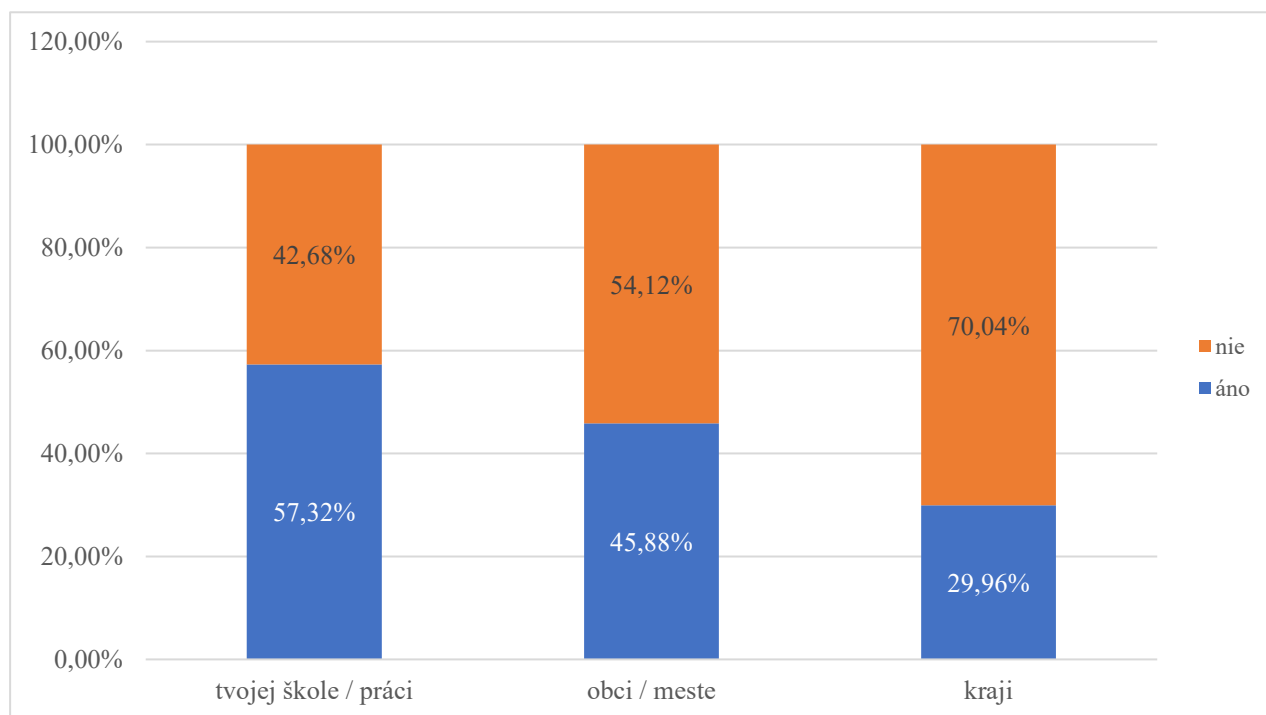
- Podporiť systematické vzdelávanie mladých ľudí, zástupcov samospráv, koordinátorov školských parlamentov a pracovníkov s mládežou v oblasti participácie.

Cieľ 2: Vytvárať príležitosti pre spoluúčasť mladých ľudí na zastupiteľskej demokracii

Opatrenie: Zohľadniť názory a zvýšiť účasť mladých ľudí pri správe kraja, obcí a škôl.

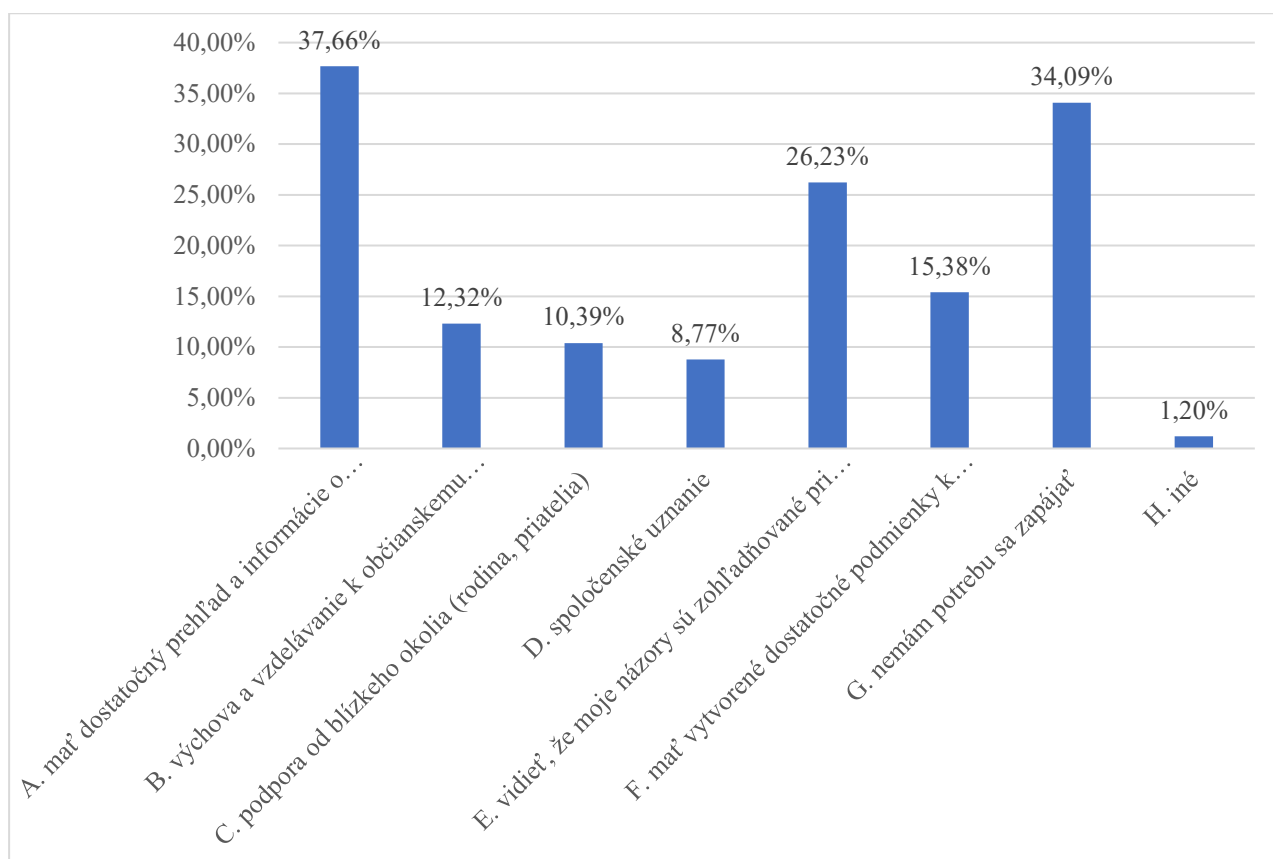
Cieľ 3: Podporiť systematické fungovanie zastupiteľských štruktúr mládeže v Prešovskom kraji

Opatrenie: Podporiť vytváranie, vzdelávanie a spoluprácu zastupiteľských štruktúr mladých na všetkých úrovniach.

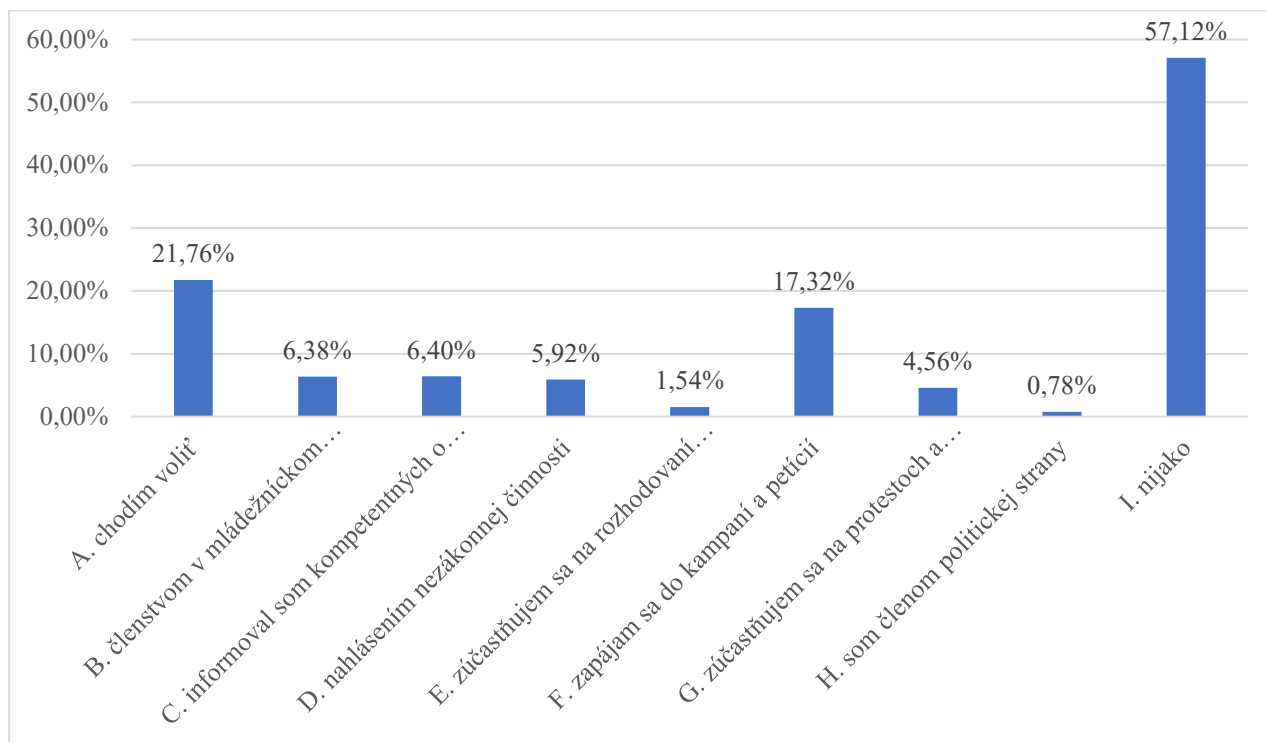
Máš pocit, že môžeš prispieť k zlepšeniu života v tvojej škole/práci, obci/meste a kraji?

Mladí ľudia v Prešovskom kraji vnímajú svoju **možnosť prispievať k zlepšeniu kvality svojho života** najvýraznejšie v oblasti školskej samosprávy (57%), o niečo nižšie hodnotia svoje možnosti vplyvať na miestnu samosprávu (46%). Najmenej možností spoluutvárať svoj život vidia v participácii na krajskej samospráve (30%). Svoje možnosti participácie na verejnom živote vnímajú mladí ľudia s narastajúcim vekom pozitívnejšie. Najslabší je tento pocit u 19 – 20 ročných (54%), najsilnejší u 28 – 30 ročných (75%). O niečo nižšie (v priemere 4 – 5%) je vnímaná možnosť ovplyvňovať svoj život v škole/práci, obci/meste/kraji ženami, ako mužmi.

Čo by ti pomohlo, aby si sa viac zapájal do vecí verejných? (vyber 1 – 2 možnosti)

K zapájaniu sa do verejného života by mladým ľuďom **najviac pomohlo**, aby mali dostatočný prehľad a informácie o spoločenskom dianí (38%) a taktiež vidieť, že ich názory sú zohľadňované pri rozhodnutiach samosprávy (26%). Vyše 1/3 mladých ľudí (34%), **nemá potrebu zapájať** sa do vecí verejných.

Ako sa podieľaš na rozhodnutiach, ktoré ovplyvňujú život v tvojom okolí?

Viac ako polovica (57%) mladých ľudí sa **nijako nepodieľa na rozhodnutiach**, ktoré ovplyvňujú život v ich okolí. Najviac mladých ľudí sa podieľa na rozhodnutiach tým, že chodí voliť (22%), alebo sa zapájajú do kampaní a petícií (17%).

3. Kľúčové oblasti Stratégie PSK pre mládež na roky 2023 – 2028 (s výhľadom do roku 2033)

3.1. Mladí ľudia v centre záujmu PSK

Subjekty pracujúce s mládežou v Prešovskom kraji a Prešovský samosprávny kraj premietli svoj záujem o rozvoj mládeže do prierezových tém a cieľov v kľúčovej oblasti 1. Naplnenie týchto základných cieľov a opatrení je predpokladom a zároveň podmienkou realizácie cieľov a opatrení v ďalších kľúčových oblastiach. Vybrané oblasti priamo súvisia so základnými úlohami, ktoré krajská samospráva napĺňa v oblasti starostlivosti o mládež, predovšetkým s podporou organizovania práce s mládežou a poskytovaním finančných prostriedkov z rozpočtu VÚC na aktivity v oblasti práce s mládežou.

3.1.1. Informácie pre mladých

Cieľ 1: Uľahčiť mladým ľuďom prístup k aktuálnym informáciám o dianí, príležitostiach a možnej podpore v rámci PSK

Opatrenie: Zabezpečiť jednotný zdroj informácií pre mladých v rámci regiónu

Informačný portál pre mladých zahŕňajúci oblasť voľného času, dobrovoľníctva, práce s mládežou, psychického a fyzického zdravia, zdravého životného štýlu, športu, participácie, vzdelávania, zamestnanosti a kľúčových kompetencií.

Informačný portál má sprostredkovať:

- informácie o organizáciách pracujúcich s mládežou, voľnočasových príležitostiach a príležitostiach na osobný rozvoj mladých, kultúrnych, športových, vzdelávacích podujatiach pre mladých v Prešovskom kraji,
- zoznam priestorov PSK na stretávanie sa mladých ľudí so základnými kontaktmi, ako si tieto priestory rezervovať, či za symbolický poplatok prenajať,
- kontakty na dobrovoľnícke organizácie, informácie o dobrovoľníctve, podporu a poradenstvo v oblasti dobrovoľníctva,
- informácie v oblasti podpory a rozvoja duševného zdravia a pomoc v prípade psychických problémov a podpory mladých ľudí v životných situáciách, programy rozvoja psychickej odolnosti mladých ľudí,
- zoznam grantov a iných zdrojov na financovanie práce s mládežou,
- podpora koordinácie práce výchovných a kariérnych poradcov, koordinátorov školských parlamentov.

Aktivity

A1: Vytvorenie a spustenie online informačného portálu pre mladých.

A2: Propagácia portálu medzi mladými ľuďmi a organizáciami pracujúcimi s mládežou.

Podpora informovanosti o vytvorení portálu aj šírením informácií na ZŠ/SŠ a prostredníctvom inštitúcií na území PSK.

A3: Zabezpečenie pravidelnej aktualizácie informácií organizáciami pracujúcimi s mládežou.

Výstup

- regionálny informačný portál pre mladých
- informačná/podporná kampaň

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet návštevníkov portálu/strávený čas na portáli, počet zapojených organizácií, počet zverejnených aktivít/podujatí/miest
- vyžiadaná/nevyžiadaná spätná väzba od návštevníkov portálu, aj sprostredkovaná (od zapojených organizácií)

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: organizácie tretieho, súkromného a štátneho sektora

Termín:

A1: 2026 – spustenie pilotnej verzie

A2, A3: 2025 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

PSK v rámci svojich finančných zdrojov (regionálny rozvoj)

PSK v spolupráci s organizáciami tretieho sektora (napr. v rámci projektového partnerstva Erasmus+, strategické partnerstvá)

3.1.2. Sieťovanie a medzirezortná spolupráca

Cieľ 2: Dosiahnuť synergiu pri napĺňaní strategických cieľov mládežníckej politiky na úrovni kraja

Opatrenie: Podporiť výmenu skúseností a sieťovať organizácie pracujúce s mládežou na úrovni PSK

Aktivity

A1: Realizácia pravidelných sieťujúcich stretnutí organizácií pracujúcich s mládežou na úrovni Prešovského kraja.

A2: Vytvorenie „regionálnej akčnej skupiny“ (t. j. medzirezortnej skupiny zahŕňajúcej zástupcov PSK, tretieho sektora, súkromného sektora, štátnych inštitúcií, cirkví, mládeže) v podobnej štruktúre a zložení, ako MPS a EPS v rámci prípravy Stratégie PSK pre mládež. Úlohou RAS je priebežné hodnotenie napĺňania Stratégie, jej vyhodnotenie na konci obdobia a spolupráca pri vytváraní Stratégie pre nasledujúce obdobie 2028 – 2032).

Výstup

- vytvorená sieť / platforma organizácií pracujúcich s mládežou a jej stretnutia
- regionálna akčná skupina a jej stretnutia (min. 2 stretnutia/rok)

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet stretnutí a členov siete organizácií pracujúcich s mládežou
- počet stretnutí RAS, počet akčných plánov a hodnotiacich správ (venovaných napĺňaniu a vyhodnoteniu Stratégie)

Zodpovednosť

Garant: PSK, RMPK

Spolupracujúce subjekty: NIVAM, organizácie tretieho sektora, súkromného sektora, štátne inštitúcie, pracovníci s mládežou, mládež

Termín

A1: priebežne 2023 – 2028

A2: 2023 – prvé stretnutie RAS, 2024 – 2028 pravidelné stretnutia RAS (priebežne)

Zdroje financovania:

PSK v spolupráci s NIVAM

RMPK v prípade finančnej podpory z grantov/dotácií

3.1.3. Financovanie aktivít pre mládež

Cieľ 3: Finančne podporiť systematickú prácu s mládežou na úrovni regiónu

Opatrenie: Zaviesť transparentné grantové/dotačné schémy pre mládež

Aktivita

A1: Vytvorenie a spustenie každoročnej grantovej schémy pre mládež PSK na podporu dosahovania strategických cieľov zo Stratégie PSK pre mládež, určenej pre organizácie pracujúce s mládežou, pôsobiace v PSK. (Výzva viazaná na napĺňanie cieľov a opatrení Stratégie PSK pre mládež

v jednotlivých kľúčových oblastiach, s financovaním formou zálohových platieb a s možnosťou financovania miezd zamestnancov.)

A2: Upravenie dotačnej schémy Výzva poslancov a predsedu PSK tak, aby zahŕňala aj program Mládež/Práca s mládežou.

A3: Vytvorenie systém finančnej podpory krajských kôl predmetových olympiád a športových súťaží v súlade s Organizačnými pokynmi Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR

Výstup

- otvorená pravidelná grantová schéma pre mládež (každoročne)
- dotačný program v rámci Výzvy poslancov a predsedu PSK s oblasťou zameranou na mládež (každoročne)
- návrh realizácie finančnej podpory krajských predmetových olympiád a športových súťaží

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet podporených projektov a organizácií pracujúcich s mládežou
- objem financií investovaných do mládeže a finančnej podpory krajských kôl predmetových olympiád a športových súťaží v rámci grantov/dotácií
- kontrola transparentnosti (správa RAS)

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: organizácie pracujúce s mládežou, RAS, RMPK

Termín

A1, A2, A3: 2024 – 2028 (každoročne)

Zdroje financovania

Rozpočet PSK

3.1.4. Rozvoj práce s mládežou

Cieľ 4: Podporiť systematickú prácu s mládežou v kraji

Opatrenie 1: Zvýšiť kvalitu práce s mládežou na úrovni kraja

Aktivity

A1: Vytvorenie samostatnej pracovnej pozície „koordinátora práce s mládežou“ na Úrade PSK

Zdôvodnenie A1: Podľa zákona o podpore práce s mládežou č. 282/2008 vyšší územný celok na úseku starostlivosti o mládež vypracúva a uskutočňuje koncepciu rozvoja práce s mládežou, vyhodnocuje jej plnenie a v súlade s ňou (okrem iného):

- podporuje organizovanie práce s mládežou,
- ustanovuje koordinátora práce s mládežou.

A2: Navrhnutie a realizácia cielenej podpory kľúčových subjektov pre koordináciu práce s mládežou na úrovni regiónu.

Zdôvodnenie A2: Realizáciu štátnej politiky vo vzťahu k mládeži zabezpečuje na úrovni kraja NIVAM prostredníctvom svojho krajského koordinátora. Prešovský samosprávny kraj realizuje koncepciu rozvoja práce s mládežou prostredníctvom koordinátora práce s mládežou na Úrade PSK. Okrem toho pôsobia v kraji **mimovládne organizácie, ktoré sa venujú práci s mládežou na regionálnej úrovni**. Cieľom je podporiť činnosť takejto organizácie ako strešnej organizácie práce s mládežou, pričom by v rámci kraja realizovala nasledovné úlohy zamerané na rozvoj práce:

- podpora spolupráce subjektov pracujúcich s mládežou,
- vzdelávanie mládeže a pracovníkov s mládežou,
- zber, spracovanie a vyhodnocovanie informácií o mládeži a práci s mládežou,
- mapovanie potrieb mladých ľudí,
- zabezpečenie informovanosti mladých ľudí,
- podpora spoluúčasti mládeže na verejnom živote,
- realizácia aktivít zameraných na uspokojovanie potrieb a riešenie problémov mladých ľudí v regióne.

Výstup

- pracovná zmluva/pracovná náplň koordinátora práce s mládežou, správa o činnosti koordinátora práce s mládežou na Úrade PSK
- zmluva o podpore činnosti strešnej organizácie pre prácu s mládežou zo strany PSK

Merateľnosť (ukazovatele)

- výpočet aktivít/podujatí/zmluvných spoluprác v oblasti práce s mládežou realizovaných koordinátorom práce s mládežou na Úrade PSK, spätná väzba od organizácií pracujúcich s mládežou
- správa o činnosti strešnej organizácie pri realizácii aktivít zameraných na rozvoj práce s mládežou na úrovni regiónu (každoročne)

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: organizácie pracujúce s mládežou v Prešovskom kraji

Termín

A1: 2023/2024 (2024 – 2028 udržanie pozície koordinátora)

A2: 2024 (2025 – 2028 priebežne)

Zdroje financovania

Rozpočet PSK

Opatrenie 2: Podporiť fyzické stretávanie sa mladých ľudí a spoločné trávenie voľného času

Aktivity

A1: Podpora voľnočasovej činnosti mladých ľudí v organizáciách pracujúcich s mládežou prostredníctvom dotačných schém PSK.

A2: Vytvorenie a zdieľanie prehľadu o priestoroch využiteľných pre voľnočasové aktivity mládeže v inštitúciách v pôsobnosti PSK.

Výstup

- oblasť v rámci dotačnej schémy PSK, zameraná na podporu voľnočasových aktivít pre mládež
- súpis dostupných priestorov na stretávanie sa mladých ľudí a jeho zverejnenie (so základnými informáciami, ako si tieto priestory rezervovať/prenajať, napr. Vo forme jednoduchej mapy)

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet podporených voľnočasových aktivít/iniciatív/projektov mládeže a pre mládež prostredníctvom dotačnej schémy PSK
- zhodnotenie využitia poskytnutých priestorov

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: NIVAM, obce, inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK, organizácie pracujúce s mládežou, mládežnícke organizácie, komunitné centrá, CVČ, štátne inštitúcie

Termín

A1: 2024 – 2028 (každoročne)

A2: 2026 (aktualizácia podľa potreby)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- PSK v spolupráci s neziskovými organizáciami, štátnymi inštitúciami a obcami – dotácie/fondy SR/EÚ

3.2. Zdravie a zdravý životný štýl

3.2.1. Psychická odolnosť mladých ľudí

Cieľ 1: Zvýšiť psychickú odolnosť mladých ľudí

Opatrenie 1: Rozvíjať schopnosť mladých ľudí čeliť tlakom okolia

Aktivita

A1: Zmapovanie aktuálnej situácie v oblasti realizácie programov odolnosti mladých ľudí v Prešovskom kraji, identifikácia organizácií pôsobiacich v tejto oblasti, analýza potrieb mladých ľudí.

A2: Podpora realizácie programov rozvoja osobnosti a reziliencie na základe uskutočnenej analýzy (napr. programy, ktoré riešia vyčerpanosť, zníženú motiváciu, rezignáciu, strach zo zlyhania, spracovanie neúspechu, time management mladých ľudí a pod.) na školách a v organizáciách pracujúcich s mládežou (prostredníctvom dotačnej schémy).

A3: Realizácia informačnej kampane zameranej na zvýšenie individuálneho záujmu o rozvoj psychickej odolnosti mladých ľudí a poznanie dostupných možností/ponúk v tejto oblasti.

A4: Realizácia podujatí zameraných na diskusiu, zdieľanie skúseností, riešenie problémov a vytváranie plánov pre mladých ľudí súvisiacich s duševným zdravím, rezilienciou a neočakávanými situáciami/ zmenami vo svete.

Výstup

- analýza potrieb, programov a organizácií v téme psychickej odolnosti
- zrealizované programy zvyšovania odolnosti mladých ľudí
- návrh informačnej kampane na sociálnych sieťach
- pravidelne sa opakujúci formát podujatia na úrovni kraja/okresov/obcí

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet mladých ľudí využívajúcich programy reziliencie
- počet zrealizovaných programov reziliencie
- počet mladých ľudí zasiahnutých kampaňou
- počet zrealizovaných podujatí, zapojených odborníkov a mladých účastníkov

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: CPP Prešov, Prešovská univerzita, VUDPaP, Káčko Prešov, školy, neziskové organizácie, obce, štátne inštitúcie, odborníci (jednotlivci) v oblasti psychického zdravia a odolnosti

Termín

A1, A3: 2024

A2, A4: 2024 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- v spolupráci so školami, neziskovým sektorom a obcami - granty a dotácie SR a EÚ

Opatrenie 2: Podporiť tvorbu bezpečného prostredia v školách a organizáciách pracujúcich s mládežou

Aktivity

A1: Zavedenie pravidelných podujatí a programov zameraných na vytváranie sociálnej klímy podporujúcej inklúziu mladých ľudí, programov adaptácie a tvorby bezpečného prostredia na školách (napr. konkrétny deň v týždni/mesiaci venovaný tvorbe bezpečného/inkluzívneho prostredia, individuálna podpora jednotlivcov ohrozených vylúčením) v spolupráci s CPP Prešov, VÚDPaP, Káčkom Prešov.

A2: Realizácia vzdelávaní pre pedagógov/pracovníkov s mládežou zameraných na vytváranie bezpečného prostredia v školách a organizáciách pracujúcich s mládežou (aj v oblasti dodržiavania zásad vedenia skupinovej práce a možnosti získania korektívnej skúsenosti bezpečného prostredia).

Výsledok

- realizované podujatia pre mladých ľudí o možnostiach vytvárania bezpečného prostredia a riešenia zážitku vylúčenia v školskom prostredí/v prostredí organizácií pracujúcich s mládežou
- realizované vzdelávania pre učiteľov a PsM zamerané na zvyšovanie kompetencie v oblasti tvorby bezpečného prostredia

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet zavedených pravidelných podujatí na školách a organizáciách, počet účastníkov podujatí
- počet zrealizovaných vzdelávaní pedagógov a pracovníkov s mládežou, počet vyškolených účastníkov

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: školy, CPP Prešov, VÚDPaP, BUDDY, Káčko Prešov, Prešovská univerzita, organizácie tretieho sektora, štátne inštitúcie

Termín

A1, A2: 2024 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK, štátny rozpočet
- v spolupráci s neziskovým sektorom, školami a obcami – granty a dotácie SR a EÚ

3.2.2. Mladí a online priestor

Cieľ 2: Zvýšiť povedomie mladých ľudí o nevýhodách virtuálneho sveta

Opatrenie: Vzdelávať mladých v poznaní nástrah a odvrátených stránok sociálnych sietí a internetu a poskytovať informácie o možnosti hľadania pomoci a podpory pri riešení problémov z online prostredia

Aktivita

A1: Realizácia aktivít na školách a v organizáciách pracujúcich s mládežou v Prešovskom kraji s cieľom zvýšiť schopnosť mladých ľudí posudzovať informácie a rozvíjať zručnosť pracovať s nimi (napr. neformálne vzdelávanie v oblasti mediálnej gramotnosti, digitálneho občianstva a kritického myslenia) a aktivít zameraných na uvedomenie si hodnoty jednotlivca v online svete (napr. ideál prezentovaný na sociálnych sieťach, devalvácia hodnôt vo virtuálnom svete).

A2: Propagácia informácií o možnostiach podpory a pomoci súvisiacich s nástrahami online sveta.

Výstup

- realizované aktivity/podujatia/vzdelávacie programy zamerané na prevenciu a riešenie problémov z online prostredia
- informačné aktivity pre mladých ľudí o možnostiach podpory riešenia problémov v online svete

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet zrealizovaných aktivít/podujatí/vzdelávaní, počet mladých účastníkov
- počet realizovaných informačných aktivít a výstupov, počet zapojených škôl/organizácií pracujúcich s mládežou

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: organizácie tretieho sektora, školy, obce, štátne inštitúcie/CPP Prešov

Termín

A1: 2024 – 2028 priebežne

A2: 2024 – 2028 priebežne

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK

- v spolupráci so školami, neziskovým sektorom a obcami – granty a dotácie SR a EÚ

3.2.3. Pohyb a šport

Cieľ 3: Rozvíjať možnosti na podporu fyzického zdravia

Opatrenie: Vytvárať podmienky pre rozvoj fyzického zdravia mladých ľudí v Prešovskom kraji

Aktivity

A1: Zmapovanie pokrytia potrieb mladých ľudí v oblasti rozvoja fyzického zdravia na stredných školách v PSK a návrh riešenia situácie v prípade zistenia nedostatočných príležitostí.

A2: Doplnenie ponuky tých pohybových a športových programov a aktivít na školách, po ktorých je dopyt zo strany mladých ľudí a absentujú (krúžky so zameraním na šport).

A3: Sprístupnenie športovísk/ihrísk pri stredných školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK verejnosti a zdieľanie informácií o ich dostupnosti.

Výstup

- analýza súčasného stavu potrieb mladých ľudí v oblasti rozvoja fyzického zdravia
- návrh doplnenia ponuky programov/aktivít/krúžkov pre mladých s cieľom podpory ich fyzického zdravia
- športové a pohybové krúžky na školách PSK
- zoznam verejnosti prístupných športovísk a informácií o možnostiach ich využitia

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet vytvorených športových/pohybových krúžkov a prihlásených mladých ľudí
- počet sprístupnených športovísk

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: školy a školské zariadenia v PSK, športové a záujmové organizácie, štátne inštitúcie, obce

Termín

A1, A3: 2024

A2: 2025 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- PSK v spolupráci so školami, športovými a záujmovými organizáciami, neziskovým sektorom a obcami – granty a dotácie SR a EÚ

Cieľ 4: Zlepšiť telesnú kondíciu mladých ľudí oproti aktuálnemu stavu

Opatrenie: Zvýšiť záujem mladých ľudí o šport a zdravý životný štýl

Aktivita

A1: Realizácia pravidelných podujatí zameraných na prezentáciu pozitívnych príkladov a vzorov v oblasti športu a zdravého životného štýlu, vrátane propagácie pohybu ako prirodzenej súčasti života (napr. prostredníctvom úspešných športovcov, známych osobností ako inšpirácie pre mladých ľudí), v spolupráci so športovými klubmi a športovými profesionálmi na školách, športoviskách, CVČ, obciach, mládežníckych organizáciách.

A2: Tvorba a realizácia informačnej kampane na podporu zdravého životného štýlu, pohybu a športu prezentácia úspešných mladých ľudí, presadzujúcich zdravý životný štýl s využitím pre mladých prítiahlivých foriem propagácie (napr. online kanály).

A3: Realizácia vzdelávaní/tréningov pedagógov TŠV v oblasti trendov v práci s mládežou a inovatívnych metód v TŠV (v spolupráci s Prešovskou univerzitou – príprava študentov, NIVAM – príprava aktívnych pedagógov, s využitím ponuky SAŠŠ, NŠC).

Výstup

- harmonogram pravidelných podujatí na úrovni kraja, obcí, škôl podporujúcich záujem mladých ľudí o šport, pohyb a zdravý životný štýl (napr. formou regionálnych súťaží/výziev alebo pravidelných podujatí typu Športovec roka)
- návrh informačnej kampane na podporu zdravého životného štýlu mladých
- ponukový list vzdelávaní/tréningov pre pedagógov TŠV v práci s mládežou a využívaní inovatívnych metód

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet zrealizovaných podujatí, počet účastníkov podujatí a zapojených športovcov/odborníkov/známych osobností, počet zapojených mládežníkov
- počet komunikačných výstupov, počet mladých ľudí zasiahnutých kampanou, počet motivátorov (úspešných mladých ľudí – potenciálnych vzorov)
- počet zapojených pedagógov do vzdelávaní/tréningov

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: školy, obce, športové kluby a záujmové organizácie, organizácie pracujúce s mládežou, Prešovská univerzita, inštitúcie v pôsobnosti PSK, SAŠŠ, NŠC

Termín

A1, A2: 2024 – 2028 (priebežne)

A3: 2025 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- PSK v spolupráci s obcami, školami, športovými klubmi, neziskovým sektorom – granty a dotácie SR a EÚ

3.3. Dobrovoľníctvo

3.3.1. Informácie o dobrovoľníctve a dobrovoľníckych príležitostiach

Cieľ 1: Zvýšiť informovanosť mladých ľudí o možnostiach zapojenia sa do dobrovoľníckych aktivít

Opatrenie 1: Zvýšiť mieru aktívnej spolupráce PSK s organizáciami pracujúcimi s dobrovoľníkmi v kraji v oblasti informovanosti mladých ľudí o dobrovoľníctve

Aktivita

A1: Stanovenie kontaktnej osoby na Úrade PSK pre oblasť dobrovoľníctva a jeho propagácie.

A2: Navrhnutie a realizácia systematickej podpory kľúčových subjektov pre budovanie infraštruktúry dobrovoľníctva v kraji (finančná, materiálna, posilnením personálnych kapacít, poskytnutím priestorov, spoluprácou pri informačných a propagačných aktivitách a pod.).

A3: Zmapovanie, oslovenie a sieťovanie organizácií, ktoré pracujú s dobrovoľníkmi v rámci kraja tak, aby sa z jednotlivých okresov zapájali organizácie, ktoré aktívne a kvalitne (v zmysle štandardov kvality manažmentu dobrovoľníkov) pracujú s dobrovoľníkmi, informujú o aktuálnych dobrovoľníckych príležitostiach, sieťujú dobrovoľníkov/organizácie, a ktoré propagujú dobrovoľníctvo.

A4: Podpora pri vytvorení dobrovoľníckych programov vo vybraných organizáciách v pôsobnosti PSK (napr. zariadenia sociálnych služieb, kultúrne inštitúcie a pod.) a podpora pri zrealizovaní náboru dobrovoľníkov (napr. v školách, medzi širokou verejnosťou a pod.).

Výstup

- aktívna kontaktná osoba na Úrade PSK pre oblasť dobrovoľníctva a jeho propagácie
- návrh systému kontinuálnej podpory dobrovoľníckych organizácií na úrovni kraja zo strany PSK
- vytvorená sieť organizácií pracujúcich s dobrovoľníkmi v rámci Prešovského kraja
- vytvorené udržateľné dobrovoľnícke programy vo vybraných organizáciách v pôsobnosti PSK, vrátane škôl

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet aktivít zrealizovaných kontaktnou osobou/aktivít, na ktorých kontaktná osoba participovala v oblasti dobrovoľníctva (počet ňou poskytnutých konzultácií/vytvorených partnerstiev/stretnutí/aktivít/podujatí a pod.), spätná väzba od organizácií pracujúcich s dobrovoľníkmi
- vytvorený návrh kontinuálnej podpory dobrovoľníckych organizácií v PSK
- počet zmapovaných a zosieťovaných organizácií pracujúcich s dobrovoľníkmi v rámci kraja, pomer zastúpenia jednotlivých okresov

- počet vytvorených dobrovoľníckych programov v organizáciách vrátane škôl v pôsobnosti PSK, počet hodín, ktoré v organizáciách a školách v Prešovskom kraji dobrovoľníci odpracujú a ich spätná väzba

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: PDC, organizácie pracujúce s dobrovoľníkmi, obce, organizácie tretieho sektora, školy

Termín

A1, A2: 2023

A3, A4: 2024 – 2028, priebežne

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- v spolupráci s PDC, školami a neziskovým sektorom – granty a dotácie SR a EÚ

Opatrenie 2: Zvýšiť povedomie mladých ľudí o dobrovoľníctve

Aktivita

A1: Príprava a realizácia vzdelávacích aktivít na školách PSK (napr. service learning, informačné workshopy), ktoré zviditeľnia príklady dobrej praxe (napr. príbeh organizácií, ktorým činnosť dobrovoľníkov pomohla; prínos dobrovoľníctva a výhody, ktoré prináša; nástroje uznávania dobrovoľníckej skúsenosti v regióne, SR a EÚ; lokálne, regionálne, národné či medzinárodné možnosti, ako sa zapojiť do dobrovoľníctva).

Výstup

- realizované vzdelávacie aktivity na školách

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet a trvanie realizovaných vzdelávacích aktivít na školách, počet účastníkov aktivít

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: PDC, NIVAM, RMPK a iné organizácie tretieho sektora, školy, ÚPSVaR Prešov, obce a iné subjekty štátneho a súkromného sektora

Termín

A1: 2024 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK

- v spolupráci s PDC, školami, obcami a neziskovým sektorom – granty a dotácie SR a EÚ

3.3.2. Zapojenie mladých ľudí do dobrovoľníctva

Cieľ 2: Zvýšiť zapojenosť mladých ľudí do dobrovoľníckych aktivít

Opatrenie 1: Podpora dobrovoľníckych aktivít na regionálnej úrovni

Aktivita:

A1: Podpora tvorby a realizácie dobrovoľníckych programov dobrovoľníckymi organizáciami (vrátane škôl, obcí a pod.) v kraji, ako aj realizovanie národných dobrovoľníckych programov (typu „Týždeň dobrovoľníctva“, „Naše mesto“ a pod.) na regionálnej a miestnej úrovni a tým zvyšovanie kvality ich práce s dobrovoľníkmi a pripravenosti získať značku kvality a výhody s ňou spojené.

Výstup

- vytvorené, naplánované a zrealizované dobrovoľnícke programy

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet vytvorených a naplánovaných dobrovoľníckych programov
- počet zrealizovaných dobrovoľníckych programov
- počet organizácií, ktoré získali značku kvality práce s dobrovoľníkmi a počet škôl, ktoré sa zapojili do projektu Angažovaná škola alebo získali značku Angažovaná škola

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: PDC, organizácie tretieho sektora, školy, obce, cirkví, spoločenstva, subjekty štátneho a súkromného sektora

Termín

A1: 2024 - 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- v spolupráci s PDC, školami a neziskovým sektorom - granty a dotácie SR a EÚ

Opatrenie 2: Podporovať ocenenie dobrovoľníctva a uznanie jeho prínosu pre mladých ľudí

Aktivita

A1: Realizácia informačnej kampane na podporu uznania dobrovoľníctva a jeho prínosov.

A2: Realizácia oceňovania dobrovoľníkov na úrovni kraja (napr. Srdce na dlani).

A3: Uznávanie zručností a kompetencií mladých ľudí získaných dobrovoľníctvom (napr. prostredníctvom zavádzania vyučovacej metódy service learning v rámci vzdelávania) na školách v pôsobnosti PSK.

Výstup

- zrealizovaná informačná kampaň na podporu uznania dobrovoľníctva a jeho prínosov
- krajské oceňovanie dobrovoľníkov 1x/rok
- zavedenie systému uznávania zručností a kompetencií mladých ľudí získaných dobrovoľníctvom v rámci kraja

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet komunikačných výstupov PSK ohľadom uznávania prínosu dobrovoľníctva v kraji
- počet nominovaných a ocenených dobrovoľníkov krajského oceňovania Srdce na dlani
- počet dobrovoľníkov využívajúcich systém uznávania zručností a kompetencií mladých ľudí získaných dobrovoľníctvom

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: PDC a organizácie tretieho sektora, obce, školy, subjekty štátneho a súkromného sektora

Termín

A1: 2024 – 2028 (priebežne)

A2: 2023 – 2028 (priebežne)

A3: 2024 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- v spolupráci s PDC, školami, štátnym a neziskovým sektorom - granty a dotácie SR a EÚ

3.4. Vzdelávanie a zamestnanosť

3.4.1. Kľúčové kompetencie

Kľúčové kompetencie sú kombináciou vedomostí, zručností a postojov. Potrebujú ich všetci ľudia na svoje osobné naplnenie a rozvoj, zamestnateľnosť, sociálne začlenenie, udržateľný životný štýl, úspešný život v spoločnosti, ktorá žije v mieri, pre riadenie života so zodpovedným prístupom ku zdraviu a aktívne občianstvo. Boli vypracované v kontexte celoživotného vzdelávania, od raného detstva počas celého života dospelého človeka a majú sa nadobúdať pri formálnom a neformálnom vzdelávaní, ako aj pri informálnom učení sa v každom prostredí vrátane rodiny, školy, pracoviska a susedských a iných komunít. Všetky kľúčové kompetencie sa považujú za rovnako dôležité. Každá z nich prispieva k úspešnému životu v spoločnosti. Prekrývajú sa a nadväzujú na seba; aspekty, ktoré sú podstatné v jednej oblasti, zvyčajne podporujú kompetencie aj v ďalšej oblasti. V rámci kľúčových kompetencií sú zakotvené zručnosti, ako sú kritické myslenie, riešenie problémov, tímová práca, komunikačné a vyjednávací zručnosti, analytické zručnosti, tvorivosť a medzikultúrne zručnosti.

Medzi kľúčové kompetencie zaradujeme:

1. gramotnosť,
2. viacjazyčnosť,
3. matematickú kompetenciu a kompetenciu vo vede, technológii a inžinierstve (vrátane kritického myslenia),
4. digitálnu kompetenciu,
5. osobnostnú a sociálnu kompetenciu a schopnosť učiť sa,
6. občiansku kompetenciu,
7. podnikateľskú kompetenciu,
8. kompetenciu v oblasti kultúrneho povedomia a prejavu.

(Zdroj: Odporúčanie Rady Európskej Únie z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie).

Cieľ 1: Uľahčiť vstup mladých ľudí na trh práce

Opatrenie 1: Rozvíjať a posilňovať kľúčové kompetencie mladých ľudí, ako aj vzdelávať pracovníkov s mládežou, pedagógov a ďalších aktérov práce s mládežou v oblasti rozvoja kľúčových kompetencií mladých

Aktivity

A1: Podpora zavádzania vzdelávacích a výchovno-vzdelávacích programov zameraných na rozvoj kľúčových kompetencií mladých ľudí (vrátane znevýhodnených skupín) a realizácia vzdelávania pedagógov, pracovníkov s mládežou a ďalších aktérov pracujúcich s mládežou v oblasti rozvoja kľúčových kompetencií mladých.

Cieľové skupiny aktivity

- a) mladí ľudia
- b) pedagógovia, pracovníci s mládežou, koordinátori práce s mládežou a ďalší aktéri pracujúci s mládežou, vedenie škôl a vzdelávacích inštitúcií

Pri výbere vzdelávacieho a výchovno-vzdelávacieho programu je potrebné vychádzať z aktuálnych potrieb mladých ľudí a myslieť na to, že nemá ísť o oddelený rozvoj jednej z kompetencií, ale program ich má v sebe vzájomne prepájať. Vzdelávania pre obe cieľové skupiny môžu na seba nadväzovať a v prvej fáze pripraviť pedagógov a pracovníkov s mládežou na multiplikáciu rozvíjaných vedomostí, zručností a postojov smerom k mladým ľuďom, ktorá sa uskutoční v druhej fáze vzdelávania mladých ľudí. Cieľom vzdelávania má byť zvýšenie šancí mladých ľudí na uplatnenie sa na trhu práce, s dôrazom na **rozvoj podnikavosti** a podnikateľských zručností.

A2: Podpora realizácie vzdelávania a zážitkových programov zameraných na orientáciu mladých ľudí v životných cieľoch a víziách.

Vzdelávanie mládeže prostredníctvom programov zameraných na hodnoty a prípravu na život v oblastiach: rodina, práca, vzťahy, hodnoty, výber životných cieľov a pod.. Podpora realizácie programov typu Adult life, Životológia a rozvojových programov, ktoré riešia prevzatie zodpovednosti mladými ľuďmi na stredných školách (napr. DofE, SYT pre stredné školy, Leaf academy, Nexteria, I AMbitious Academy a pod.).

Výstupy

- podporený/implementovaný výchovno-vzdelávací program/vzdelávanie (pre obe cieľové skupiny)
- zrealizované vzdelávania/aktivity v oblasti prípravy mladých ľudí na život

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet absolventov vzdelávania, počet zapojených škôl a organizácií, počet účastníkov zo znevýhodnených skupín
- počet realizovaných vzdelávania zameraných na prípravu na život, počet účastníkov vzdelávania, počet zapojených organizácií

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: školy, obce, neziskové organizácie, Prešovská univerzita, NIVAM, výchovné a vzdelávacie inštitúcie, RMPK, CeNef, CPP Prešov, ČŠPP, VÚDPaP, SBA, štátne inštitúcie

Termín

A1, A2: 2024 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- v spolupráci so školami, štátnymi inštitúciami a neziskovým sektorom – granty a dotácie SR a EÚ

Opatrenie 2: Informovať mladých ľudí o možnostiach vzdelávania a pracovných príležitostiach

Aktivita

A1: Podpora realizácie dvoch typov podujatí na pravidelnej báze a regionálnej úrovni:

- a) trh škôl, výchovno-vzdelávacích subjektov a neformálneho vzdelávania (prezentovanie škôl pre školy, mládežnícke organizácie, MVO a verejnosť, v spádových oblastiach),
- b) trh pracovných príležitostí pre mladých (vrátane stáží, dobrovoľníckych programov, podnikania).

Výstupy

- návrh formátu podujatia – 2x, partnerstvá pri realizácii podujatí, zrealizované podujatia

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet podujatí, počet návštevníkov/zapojených škôl a inštitúcií/zamestnávateľov, počet partnerstiev, zhodnotenie prínosu podujatia

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty a inštitúcie: školy a ich zamestnanci, NIVAM, Prešovská univerzita, školské rady, ÚPSVaR, MVO, mládežnícke organizácie, Národné kariérne centrum, obce

Termín

A1: 2024 - 2028 (1x/rok)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- v spolupráci so školami, štátnymi inštitúciami, neziskovým sektorom, obcami, zamestnávateľmi, mládežníckymi organizáciami – granty a dotácie SR a EÚ

Opatrenie 3: Zvýšiť efektivitu kariérnej výchovy a kariérneho poradenstva zameraných na výber štúdia a povolania pre žiakov základných a stredných škôl

Aktivity

A1: Navrhnutie plánu pre skvalitnenie kariérneho poradenstva na základe spolupráce PSK, CPP Prešov, škôl a odborníkov.

A2: Zriadenie TalentCentra pre žiakov z Prešovského kraja.

TalentCentrum ponúka interaktívny a profesionálne moderovaný program, ktorý podporí žiakov ZŠ v ich rozhodovaní o kariérnej ceste. Tento program je venovaný nasledovným oblastiam:

- rozvoj talentu a sebapoznávania,
- zisťovanie záujmov a zručností/schopností žiaka,
- orientácia v informáciách o budúcej možnej kariére,
- pochopenie príležitostí vo vzdelávacom systéme,
- predstavenie trendov trhu práce.

TalentCentrum prináša online nástroje, ale aj fyzickú podporu pre žiakov, rodičov, učiteľov aj poradcov v oblasti sebapoznania, výberu strednej školy, výberu zamerania pre budúce štúdium alebo povolanie.

Výstup

- plán skvalitnenia kariérneho poradenstva v Prešovskom kraji
- databáza spolupracujúcich odborníkov v rámci kariérneho poradenstva pre mladých v Prešovskom kraji
- TalentCentrum – fyzické priestory aj online podpora pre žiakov základných škôl

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet vytvorených návrhov, počet zapojených organizácií a odborníkov do plánovania
- počet zážitkových exkurzií, počet zúčastnených škôl, počet tried a žiakov, počet online poskytnutých služieb pre žiakov, rodičov, učiteľov a poradcov

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: školy v PSK, CPP Prešov, obce, neziskové organizácie, súkromný sektor

Termín

A1: 2025

A2: 2026/2027

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- PSK v spolupráci so školami, neziskovými organizáciami, štátnymi inštitúciami a obcami – dotácie/fondy SR/EÚ

3.4.2. Prepojenie formálneho a neformálneho vzdelávania

Cieľ 2: Prepájať formálne a neformálne vzdelávanie s presahom do sveta práce a občianskeho života

Opatrenie 1: Zavádzať neformálne vzdelávanie v školách

Aktivity

A1: Podpora informovania mladých ľudí o možnostiach neformálneho vzdelávania pre žiakov, pedagógov a pracovníkov s mládežou.

A2: Vytvorenie prehľadu vzdelávacích a rozvojových programov realizovaných v školách, štátnymi inštitúciami a neziskovými organizáciami pre oblasť neformálneho vzdelávania, kľúčových kompetencií a prípravy na život (každoročne aktualizovaný).

A3: Podpora rozvoja zručností pedagogických zamestnancov v oblasti neformálneho a inovatívneho vzdelávania.

Výstup

- realizácia informačných podujatí na školách pre žiakov, pedagógov a pracovníkov s mládežou,
- zoznam aktuálnych vzdelávacích kurzov/školení a výchovno-vzdelávacích programov pre daný školský rok v oblasti neformálneho vzdelávania, kľúčových kompetencií a prípravy na život
- realizácia vzdelávacích programov v oblasti NfV a PIV (programy inovatívneho vzdelávania) pre učiteľov

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet informačných podujatí, počet účastníkov podujatí – žiakov, pedagógov a PsM
- počet subjektov a vzdelávaní zahrnutých v prehľade
- počet zrealizovaných kurzov, počet absolventov

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: školy, MVO, CeNef, Prešovská univerzita, Národný inštitút vzdelávania a mládeže, samosprávy, zriaďovatelia, vzdelávacie inštitúcie

Termín

A1: 2024

A2: 2024 – 2028 každoročne (v auguste predložené riaditeľom škôl)

A3: 2024 – 2028 (priebežne aktualizovať ponuku na základe dopytu)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- PSK v spolupráci so školami, MVO, štátnymi a vzdelávacími inštitúciami, obcami – dotácie/fondy SR/EÚ

Opatrenie 2: Podporiť uznávanie prínosu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou

Aktivita

A1: Podpora uznania prínosu neformálneho vzdelávania nadviazaním na Deklaráciu o uznaní prínosu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou a systému uznávania neformálneho vzdelávania v praxi (v spolupráci s národným alebo regionálnym koordinátorom aktivít pre uznanie NfV – NIVAM).

A2: Pravidelná realizácia konferencie o neformálnom vzdelávaní a výchove a jeho prínosoch pre mladých ľudí na regionálnej úrovni (príp. preniesť národnú konferenciu typu „EmPower – no uznaj“ na regionálnu úroveň, v spolupráci s NIVAM).

Výstupy

- nárast počtu signatárov Deklarácie v PSK, zoznam zapojených subjektov, kampaň k uznávaniu neformálneho vzdelávania v praxi
- realizovaná konferencia na regionálnej úrovni

Merateľné ukazovatele

- počet subjektov, ktoré podpísali Deklaráciu, počet mediálnych výstupov
- počet účastníkov konferencie, počet realizovaných konferencií, počet zapojených organizácií

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: NIVAM, školy, MVO, RMPK, CeNef, vzdelávacie inštitúcie, štátne inštitúcie, samosprávy, zriaďovatelia, zamestnávateľia

Termín

A1: 2024 - 2028 (priebežne)

A2: 2024 - 2028 (priebežne, 1x ročne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- v spolupráci so školami, NIVAM, štátnymi inštitúciami a MVO - granty a dotácie SR a EÚ

3.5. Participácia

3.5.1. Prístup k informáciám o participácii a príležitosti participovať

Cieľ 1: Zvýšiť povedomie a informovanosť mladých ľudí o možnostiach participácie

Opatrenie 1: Vytvoriť priestor a príležitosti pre informovanie mladých ľudí o možnostiach podieľať sa na správe vecí verejných

Aktivita

A1: Pravidelná realizácia informačnej kampane na podporu vnímania participácie mladých ako spoločenskej témy.

A2: Realizácia konferencií v téme participácie na zdieľanie príkladov dobrej praxe a vytváranie možností pre sieťovanie školských a mestských mládežníckych parlamentov.

Výstup

- informačná kampaň (na pravidelnej báze, každoročne)
- konferencie (na pravidelnej ročnej báze)

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet zverejnených mediálnych výstupov, počet zásahov cieľovej skupiny informačnou kampaňou
- počet zrealizovaných konferencií, počet účastníkov konferencie

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: RMPK, Prešovská univerzita, školské a mládežnícke parlamenty, regionálne médiá, obce, organizácie pracujúce s mládežou

Termín

A1: 2024 – 2028 (priebežne)

A2: 2023 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- PSK v spolupráci s neziskovými organizáciami, štátnymi inštitúciami a obcami – dotácie/fondy SR/EÚ

Opatrenie 2: Podporiť systematické vzdelávanie mladých ľudí, zástupcov samospráv, koordinátorov školských parlamentov a pracovníkov s mládežou v oblasti participácie

Aktivita

A1: Realizácia systematického vzdelávania v oblasti participácie u:

- a) mladých ľudí vrátane zástupcov školských a mládežníckych parlamentov – vzdelávanie zamerané na možnosti participácie a aktivity, ktoré učia k participácii, o právach, príležitostiach a službách umožňujúcich participáciu, ktoré sú ponúkané na miestnej a regionálnej úrovni,
- b) zástupcov samospráv, pracovníkov s mládežou, koordinátorov školských parlamentov – cieľom vzdelávania je zvýšiť povedomie o participácii mladých a jej nástrojoch.

A2: Realizácia podujatí a aktivít „zážitkovej participácie“ – aby si mladí mohli participáciu vyskúšať prakticky a „ohmatať“, (napr. živé knižnice, praktické workshopy participácie, letná škola participácie, simulované zasadnutia/diskusie).

Výstup

- vzdelávania pre cieľovú skupinu a) a b) v oblasti participácie
- aktivity a podujatia zážitkovej participácie zrealizované v Prešovskom kraji

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet zrealizovaných vzdelávaní, počet účastníkov, hodnotenie prínosu vzdelávaní účastníkmi
- počet zrealizovaných aktivít a podujatí zážitkovej participácie

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: RMPK, školy, obce, organizácie pracujúce s mládežou

Termín

A1: 2024 – 2028 (priebežne)

A2: 2024 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- PSK v spolupráci s neziskovými organizáciami, štátnymi inštitúciami a obcami – dotácie/fondy SR/EÚ

3.5.2. Účast' mladých v školskej a obecnej samospráve

Cieľ 2: Vytvárať príležitosti pre spoluúčasť mladých ľudí na zastupiteľskej demokracii

Opatrenie: Zohľadniť názory a zvýšiť účasť mladých ľudí pri správe kraja, obcí a škôl

Aktivity

A1: Zavedenie participatívnych rozpočtov s účasťou mladých ľudí v školách.

A2: Realizácia grantových programov umožňujúcich žiakom/študentom spoluutvárať život školy prostredníctvom malých projektov (realizovať aktivity pre žiakov, meniť prostredie školy, formovať pravidlá a pod.).

A3: Participácia žiakov na tvorbe pravidiel a bezpečného prostredia v školách, v spolupráci so školskými parlamentmi.

A4: Prizývanie mladých k plánovaniu, identifikácii problémov a uspokojovania potrieb mládeže na úrovni krajskej a obecnej samosprávy pomocou diskusných workshopov a iných podujatí.

A5: Zmapovanie zastúpenia mladých v rozhodovacích orgánoch miest a obcí.

A6: Zavádzanie atraktívnych spôsobov zapájania sa mladých do života školy, obce, mesta, kraja, a to prostredníctvom aktuálnych trendov v práci s mládežou (napr. mládežnícke výzvy, aplikácie).

A7: Podpora účasti mladých ľudí na voľbách prostredníctvom simulovaných volieb.

Výstup

- zavedené participatívne rozpočty na školách
- realizované malé projekty na školách prostredníctvom grantových programov
- participatívne vytvorené školské poriadky
- zrealizované diskusie a podujatia, zapojení mladí ľudia, návrhy mladých zo zrealizovaných podujatí
- prehľad aktuálneho zastúpenia mladých v rozhodovacích orgánoch miest a obcí v Prešovskom kraji
- návrh aktivít pre zapájanie sa mladých ľudí pre nich zaujímavým/inovatívnym spôsobom a vytvorené možnosti participácie vychádzajúce z aktuálnych trendov v práci s mládežou
- simulované voľby na školách v Prešovskom kraji

Merateľnosť (ukazovatele)

- počet vytvorených participatívnych rozpočtov na úrovni stredných škôl
- počet zrealizovaných malých projektov, objem finančných prostriedkov vynaložených na ich realizáciu, počet zapojených škôl a žiakov
- počet vytvorených školských poriadkov na školách, počet zapojených žiakov a školských parlamentov
- počet zrealizovaných diskusií a podujatí na úrovni školskej a obecnej samosprávy, počet zapojených mladých ľudí, návrhy mladých zo zrealizovaných podujatí
- prehľad o stave a náraste počtu mladých ľudí v rozhodovacích orgánoch škôl a samospráv
- počet vytvorených a spustených nástrojov a ich využívanie mladými ľuďmi

- počet zapojených škôl, počet zapojených žiakov do simulovaných volieb

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: RMPK, školy, školské parlamenty, obce, organizácie pracujúce s mládežou, NIVAM

Termín

A1, A2, A3: 2024 – 2028 (priebežne)

A4, A6: 2024 – 2028 (priebežne)

A5: 2024 (2025 – 2028, každoročná aktualizácia a komparácia údajov)

A7: 2024, 2027

Zdroje financovania

- dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK
- PSK v spolupráci s neziskovými organizáciami, štátnymi inštitúciami a obcami – dotácie/fondy SR/EÚ

3.5.3. Zastupiteľské štruktúry mladých

Cieľ 3: Podporiť systematické fungovanie zastupiteľských štruktúr mládeže v Prešovskom kraji

Opatrenie: Podporiť vytváranie, vzdelávanie a spoluprácu zastupiteľských štruktúr mladých na všetkých úrovniach

Aktivity

A1: Zmapovanie fungovania zastupiteľských štruktúr mladých (ZŠM) a navrhnutie riešení pre zlepšenie ich fungovania.

A2: Inicievanie diskusií k vzniku nových mestských mládežníckych parlamentov alebo obecných rád mládeže.

A3: Prezentácia príkladov dobrej spolupráce obcí/škôl a mladých ľudí s cieľom zvýšiť porozumenie potreby participácie mladých u zástupcov školskej a obecnej samosprávy.

A4: Motivovanie miest a obcí k vytváraniu pozície pracovníka s mládežou (realizácia stretnutí so zástupcami miest a obcí).

Zastupiteľské štruktúry mladých (ZŠM) sú prostriedkom participácie mladých na ich každodennom živote. Ide primárne o dve oblasti alebo prostredia, ktoré majú po rodine najväčší vplyv na reálny život mladých ľudí – obecná a školská samospráva. Aby ich mohli aktívne spoluvytvárať, potrebujú

mať príležitosť spolupodieľať sa na tvorbe, realizácii a vyhodnocovaní politík a z nich vyplývajúcich opatrení a aktivít priamo alebo delegovaním rozhodovacej právomoci na svojich volených zástupcov.

Medzi zastupiteľské štruktúry mladých na najnižšej úrovni (t. j. miestna a regionálna samospráva) patria:

- a) v školskej samospráve: školské parlamenty (ŠP) a krajský stredoškolský parlament (KSP),
- b) v obecnej samospráve: obecné rady mládeže (ORM) a mestský mládežnícky parlament (MMP).

Výstup

- analýza aktuálneho stavu zastupiteľských štruktúr mládeže v PSK, návrh riešení
- iniciované diskusie k vytváraniu ZŠM v samospráve, nové obecné rady mládeže a školské/mládežnícke parlamenty
- podujatia pre zástupcov škôl/obcí, sumár príkladov dobrej praxe
- stretnutia so zástupcami samospráv a realizované aktivity pre podporu vytvárania pozícií PsM

Merateľnosť (ukazovatele)

- prehľad o zastupiteľských štruktúrach mládeže v PSK
- počet novovzniknutých ZŠM, počet zapojených mladých ľudí
- počet zapojených škôl/obcí, počet zrealizovaných podujatí a diskusných workshopov, počet príkladov dobrej praxe
- počet stretnutí a aktivít pre zástupcov samosprávy, počet vytvorených pozícií PsM

Zodpovednosť

Garant: PSK

Spolupracujúce subjekty: RMPK, školy, obce, organizácie pracujúce s mládežou, Národný inštitút vzdelávania a mládeže, mládežnícke organizácie

Termín

A1: 2023 (2024 – 2028 aktualizácia údajov)

A2, A3, A4: 2024 – 2028 (priebežne)

Zdroje financovania

dotačný/grantový systém PSK, rozpočet PSK

PSK v spolupráci s neziskovými organizáciami, štátnymi inštitúciami a obcami – dotácie/fondy SR/EÚ

4. Záver

Stratégia PSK pre mládež na roky 2023 – 2028 je otvorený dokument, ktorý je možné aktualizovať, a tak priebežne reagovať na novovzniknuté potreby mladých ľudí v Prešovskom kraji.

Koordinujúcu úlohu pri plnení strategických cieľov má odbor školstva Úradu PSK.

Priebežné hodnotenie a monitoring napĺňania Stratégie vykonáva každoročne Regionálna akčná skupina, zložená zo zástupcov organizácií a inštitúcií pracujúcich s mládežou.

Implementácia Stratégie je založená na ročných akčných plánoch vypracovaných Regionálnou akčnou skupinou, ktorá zároveň konzultuje strategické ciele, opatrenia a aktivity kraja v rámci mládežníckej politiky v prípade potreby aktualizácie strategického dokumentu.

Na implementácii Stratégie sa podieľajú aj organizácie tretieho sektora, štátne inštitúcie, územná samospráva a súkromný sektor prostredníctvom svojich aktivít. Jednotlivé subjekty zohľadňujú smerovanie krajskej mládežníckej politiky vo svojej činnosti vytváraním iniciatív a projektov, ktoré zahŕňajú ciele politiky mládeže uvedené v tejto Stratégii.

Na procese strategického plánovania mládežníckej politiky v Prešovskom kraji sa podieľalo množstvo odborníkov z rozličných oblastí práce s mládežou. Poďakovanie patrí iniciátorom tohto procesu – odboru školstva Úradu PSK a realizačnému tímu RMPK, odborníkom z expertných skupín a medzirezortnej skupiny, organizáciám zapojeným do pripomienkovania, a predovšetkým mladým ľuďom, ktorí boli ochotní poskytnúť o sebe informácie (v prieskume potrieb a kvality života), ako aj tým, ktorí zdieľali svoje názory, priniesli nové nápady a myšlienky (fokusové skupiny s mladými). Výsledkom spoločnej snahy všetkých zapojených osôb, organizácií a inštitúcií dosiahnuť naplnenie vízie sú relevantné a adresné strategické ciele a opatrenia, ktoré sa vďaka realizácii aktivít prenesú do praxe.

Garant strategického plánovania: Odbor školstva Úradu PSK, Slávka Olejníková

Koordinácia aktivít strategického plánovania: Rada mládeže Prešovského kraja, Marianna Potanovičová

Metodička procesu strategického plánovania: Lenka Eliáš Čuchtová

Odborná a analytická činnosť, technické spracovanie prieskumu: Ján Smatana

Ukončenie procesu strategického plánovania: 02/2023

5. Zoznamy

Zoznam zapojených organizácií a expertov

(33 členov pracovných skupín, 28 organizácií)

Členovia expertných pracovných skupín a organizácie, ktoré zastupujú	
Participácia, globálne témy	
Mária Čuchtová	Obec Miklušovce, SAPIO o.z.
Marta Hanečáková	Centrum voľného času, Stará Ľubovňa
Sofia Michňáková	RMPK / Stredoškolský parlament PSK / Študentská rada UNIPO
Marko Habiňák	Mládežnícky parlament Svit / CVČ Svit
Marianna Hardoňová	zástupca koordinátorov ŠP
Mária Radváková	Občianska agentúra komunitného rozvoja 1317
Slavka Olejníková	Odbor školstva (mládež), Úrad PSK
Dobrovoľníctvo, voľný čas a práca s mládežou	
Monika Barvirčáková	PDC – Prešovské dobrovoľnícke centrum
Helena Zadzorova	Expression o.z.
Veronika Pachová	Komunitná nadácia Bardejov
Matej Ján Marek Buk	ZKSM, FSE, ZKVSES, Otvorené brány o.z.
Ján Šolc	Klub Pathfinder o.z.
Martina Pihuličová	IUVENTA/NIVAM
Slavka Olejníková	Odbor školstva (mládež), Úrad PSK
Psychické a fyzické zdravie, zdravý životný štýl, šport	
Patrik Masrna	Mládežnícke futbalové centrum Kapušany
Maroš Kuchta	CPPPaP/CPP Prešov
Marek Ilenin	Relevant
Martin Vrábel'	Buddy
Juliana Perečínska	VÚDPaP
Slavomír Pačuta	Outdoor Institute
Martina Kormošová	UPSVaR, Koordinátorka ochrany detí pred násilím
Miloš Bizub	Odbor školstva (šport), Úrad PSK

Vzdelávanie, zamestnanosť a kľúčové kompetencie	
Vladimír Gerka	Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS
Dagmara Verešpejová	CeNef – Centrum pre podporu neformálneho vzdelávania
Roman Eštočák	ROMAD
Erika Novotná	Prešovská univerzita
Renáta Madzinová	Slovak Business Agency – Prešov
Katarína Jurčišinová	Odbor školstva (duálne vzdelávanie), Úrad PSK

Členovia Medzirezortnej pracovnej skupiny a organizácie, ktoré zastupujú	
Slavka Olejníková	Odbor školstva (mládež), Úrad PSK
Miloš Bizub	Odbor školstva (šport), Úrad PSK
Miroslav Vaško	Odbor školstva (duálne vzdelávanie), Úrad PSK
Martina Pihuličová	IUVENTA/NIVAM
Marianna Potanovičová	Rada mládeže Prešovského kraja
Viera Hybenová	CPP Prešov
Petra Gerhartová	PDC – Prešovské dobrovoľnícke centrum
Marta Hanečáková	CVČ Stará Ľubovňa
Ján Smatana	SmartVia, s.r.o.
Sofia Michňáková	Stredoškolský parlament PSK
Roland Urban	Zástupca mládežníckych parlamentov, MP Stará Ľubovňa
Marianna Hardoňová	Zástupca koordinátorov ŠP, Spojená škola, Sabinov
Peter Forgáč	Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže
Lenka Čuchtová	SAPIO, o. z.
Damián Žilka	CeNef – Centrum pre podporu neformálneho vzdelávania

Zoznam použitých skratiek

CDR Centrum pre deti a rodinu

CeNef Centrum pre podporu neformálneho vzdelávania

CPP Prešov Centrum poradenstva a prevencie Prešov

CVČ Centrum voľného času

DofE Medzinárodná cena vojvodu z Edinburgu (Duke of Edinburgh)

EZS Európsky zbor solidarity

EÚ Európska únia

EURES Európske služby zamestnanosti (European Employment Services) – cieľom je uľahčenie voľného pohybu pracovných síl v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru

EPS Expertná pracovná skupina (k príprave Stratégie PSK pre mládež)

MP Mládežnícky parlament

MPS Medzirezortná pracovná skupina (k príprave Stratégie PSK pre mládež)

MVO Mimovládne organizácie

NIVAM Národný inštitút vzdelávania a mládeže (zahŕňa pôvodne 4 organizácie MŠVVaŠ: MPC, ŠPÚ, IUVENTA, SPK)

NŠC Národné športové centrum

OZ Občianske združenie

PIV Programy inovačného vzdelávania

PSK Prešovský samosprávny kraj

Psm Pracovník s mládežou (podľa Zákona 282/2008)

RAS Regionálna akčná skupina

RCM Regionálne centrum mládeže

RMPK Rada mládeže Prešovského kraja

SAŠŠ Slovenská asociácia športu na školách

SBA Slovak Business Agency

SP PSK Stredoškolský parlament Prešovského samosprávneho kraja

SR Slovenská republika

SŠ Stredná škola

ŠP Školský parlament (po starom Žiacka školská rada)

TŠV Telesná a športová výchova

ÚPSVR Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

VŠ Vysoká škola

VÚC Vyšší územný celok

VÚDPaP Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

ZŠ Základná škola

ZŠM Zastupiteľské štruktúry mládeže

ŽŠR Žiacka školská rada (po novom Školský parlament)